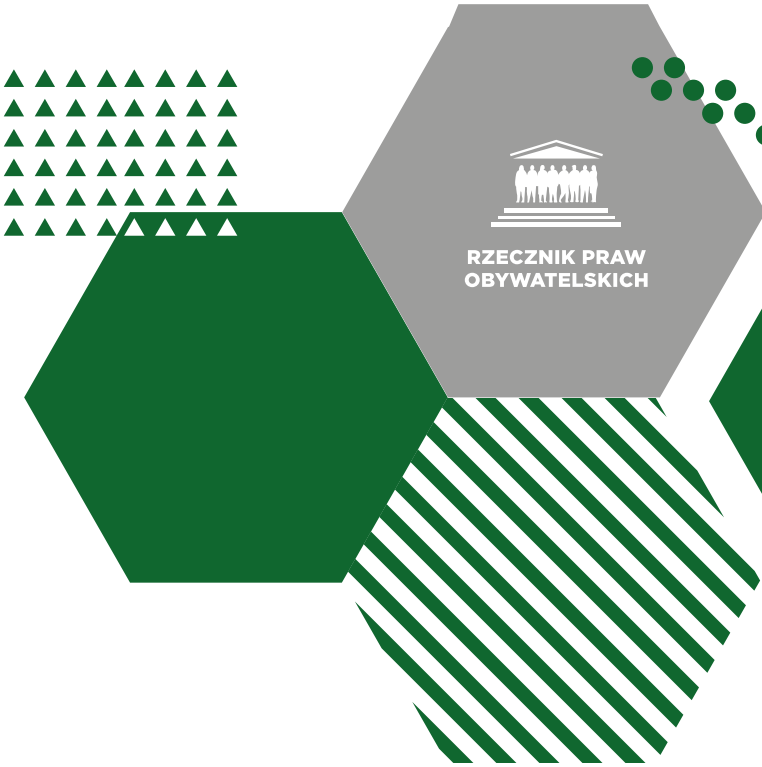

Molestowanie i molestowanie seksualne w sporcie wyczynowym

RAPORT

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Molestowanie i molestowanie seksualne w sporcie wyczynowym

Raport z badania ankietowego zrealizowanego wśród zawodniczek i zawodników uczestniczących we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polskie związki sportowe

Warszawa 2025

BIULETYN RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH 2025, nr 4
Zasada Równego Traktowania. Prawo i praktyka, nr 37
Molestowanie i molestowanie seksualne w sporcie wyczynowym

Redakcja merytoryczna serii Zasada Równego Traktowania. Prawo i Praktyka
prof. Marcin Wiącek, Rzecznik Praw Obywatelskich

Komitet redakcyjny w Zespole ds. Równego Traktowania
Anna Chabiera
Magdalena Kuruś
Anna Mikołajczyk
Aleksandra Szczerba

Wsparcie merytoryczne przy realizacji badania na zlecenie RPO
dr hab. Magdalena Grzyb, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Jagielloński
dr hab. Paweł Ostaszewski, Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytet Warszawski

Komentarz do koncepcji badania i narzędzi badawczych
dr hab. Anna Szumilewicz, prof. Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku

Celem badania zleconego przez RPO była ocena skali zjawiska molestowania i molestowania seksualnego wśród zawodniczek i zawodników sportu wyczynowego, uczestniczących we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polskie związki sportowe.
Badanie o charakterze ilościowym zrealizowane zostało przez PBS sp. z o.o. techniką internetowej ankiety wspomaganej komputerowo (CAWI).
Termin realizacji badania: 9 października – 3 listopada 2023 r.

Wydawca
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa
bip.brpo.gov.pl
Infolinia: 800 676 676

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa – na tych samych warunkach 3.0 Polska (CC BY-SA)

Warszawa 2025

ISSN 0860-7958

Nakład: 400 egz.

Oddano do składu w lipcu 2025 r.
Podpisano do druku w październiku 2025 r.

Realizacja
Print Profit sp. z o.o.

Spis treści

Wstęp **4**

1. Kontekst badawczy **7**

2. Metoda badawcza oraz opis próby badawczej **8**

2.1. Rekrutacja do badania 12

2.2. Zrealizowana próba 13

3. Wnioski z badania **19**

4. Wyniki badania **24**

4.1. Poziom zadowolenia z życia i kariery sportowej 24

4.2. Uprawianie sportu 25

4.3. Przeciwdziałanie molestowaniu przez związki sportowe 28

4.4. Doświadczenie molestowania i molestowania seksualnego 31

4.4.1. Doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego 32

4.4.2. Doświadczenie molestowania w formie przemocy fizycznej 39

4.4.3. Doświadczenie molestowania seksualnego 43

4.4.4. Doświadczenie innej formy molestowania lub molestowania seksualnego 46

4.5. Najpoważniejsze zdarzenie 47

5. Odpowiedzi polskich związków sportowych udzielone Rzecznikowi Praw Obywatelskich w związku z badaniem **65**

6. Zalecenia Rzecznika Praw Obywatelskich **67**

Spis tabel **71**

Spis wykresów **71**

Wstęp

Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: „Rzecznik" lub „RPO") stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela, w tym prawa do równego traktowania, określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych[1].

W odniesieniu do stosowanego przez RPO wzorca kontroli zasady równości w sporcie należy wskazać przede wszystkim na podstawowe uregulowania prawa krajowego, tj. konstytucyjny zakaz dyskryminacji wyrażony w art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, a także zasadę równości kobiet i mężczyzn z art. 33 Konstytucji RP. Zakaz dyskryminacji w sporcie można także – w niektórych przypadkach – wyprowadzić z zakazu dyskryminacji w dostępie do dóbr i usług, o którym mowa w art. 6 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania[2]. Zastosowanie mogą również znaleźć przepisy dotyczące ochrony przed dyskryminacją w zatrudnieniu określone w ww. ustawie, a także ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy[3].

Jako konstytucyjny organ ochrony wolności i praw człowieka i obywatela (art. 208 Konstytucji), pełniący również – na podstawie art. 18 ustawy o równym traktowaniu – funkcję niezależnego organu do spraw równego traktowania, **Rzecznik podkreśla konieczność wyeliminowania dyskryminacji z jakiejkolwiek przyczyny w życiu społecznym i gospodarczym, nie wyłączając współzawodnictwa sportowego, zwłaszcza jeśli dyskryminacja przybiera jedną ze swoich najpoważniejszych form, czyli postać molestowania czy molestowania seksualnego**[4].

Informacje wskazujące na występowanie molestowania i molestowania seksualnego w sporcie docierają do RPO od lat. Ich źródłem są zarówno kierowane do Rzecznika wnioski w sprawach indywidualnych, jak i informacje przekazywane podczas posiedzeń różnych gremiów z udziałem przedstawicieli i przedstawicielek Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, takich jak Parlamentarny Zespół ds. Sportu Kobiet. W ich trakcie podnoszony był problem niezgłaszania przypadków przemocy, w tym seksualnej, przez kobiety w sporcie

[1] Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1264, ze zm.; dalej: „ustawa o RPO").

[2] T.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1175, ze zm. (dalej: „ustawa o równym traktowaniu").

[3] T.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 277.

[4] Zob. raport RPO pt. Doświadczenie molestowania wśród studentek i studentów, 2018: https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Do%C5%9Bwiadczenie%20molestowania%20w%C5%9Br%C3%B3d%20studentek%20i%20student%C3%B3w%2C%202018.pdf (dostęp: 10.07.2024 r.).

i potrzeby oszacowania zjawiska tzw. underreportingu (czyli niskiej, w porównaniu do rzeczywistej skali zjawiska, liczby zgłoszeń negatywnych doświadczeń – co wynika z różnych przyczyn, w tym braku odpowiednich procedur lub zaufania do ich skuteczności). Zwracano również uwagę na brak narzędzia (np. ankiety), które pozwoliłoby zawodnikom i zawodniczkom na zidentyfikowanie przypadków molestowania czy molestowania seksualnego, a w konsekwencji – na ich zgłaszanie, a działaczom i działaczkom – na zebranie danych na temat skali tego realnego, choć rzadko zgłaszanego, problemu w środowisku sportowym.

Jak wynika z informacji znajdujących się w dyspozycji RPO molestowanie i molestowanie seksualne w sporcie są jednymi z najbardziej jaskrawych przejawów dyskryminacji ze względu na płeć. Rozumiejąc specyfikę aktywności sportowej, konieczność wyzwolenia w zawodniku i zawodniczce odpowiedniego poziomu motywacji do rywalizacji, **Rzecznik jednoznacznie negatywnie ocenia wszelkie przypadki naruszania godności zawodniczki i zawodnika w relacjach z trenerami, współzawodnikami czy jakimikolwiek innymi osobami zaangażowanymi w proces szkolenia sportowego**.

W związku z powyższym oraz na podstawie ustawowych kompetencji odnoszących się do prowadzenia niezależnych badań dotyczących dyskryminacji[5], Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadził badanie negatywnych doświadczeń w sporcie wyczynowym.

Celem badania była ocena skali i charakteru zjawiska molestowania i molestowania seksualnego wśród zawodniczek i zawodników sportu wyczynowego, uczestniczących we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polskie związki sportowe. Na potrzeby badania „sport wyczynowy" zdefiniowano jako formę aktywności sportowej, podejmowanej dobrowolnie w drodze rywalizacji dla uzyskania maksymalnych wyników sportowych. Badanie dotyczyło negatywnych sytuacji, których zawodniczki i zawodnicy mogli doświadczyć lub być ich świadkiem w czasie swojej kariery sportowej.

Wybór takiego przedmiotu badania poprzedziły spotkania konsultacyjne z udziałem zaproszonych ekspertów i ekspertek, które potwierdziły priorytetowe znaczenie zbadania skali i przejawów doświadczeń dotyczących molestowania w sporcie z uwzględnieniem perspektywy płci.

Przeprowadzone badanie, którego wyniki znajdują się w niniejszym raporcie, wypełnia istotną lukę badawczą. Istniejące nieliczne badania, np. „Sytuacja kobiet w polskim sporcie wyczynowym" zrealizowane na zlecenie Ministra Sportu[6], koncentrowały się na innych niż molestowanie i molestowanie seksualne aspektach nierówności płci w sporcie.

Wyrażam nadzieję, że prezentowany raport – wraz z zawartymi w nim wynikami oraz rekomendacjami Rzecznika Praw Obywatelskich – przyczyni się do ożywienia dyskusji na temat przyczyn molestowania i molestowania seksualnego w środowisku sportowym,

[5] Zob. art. 17b pkt 2 ustawy o RPO.

[6] Zob. https://www.gov.pl/attachment/0de33634-36fc-4d7f-93f6-6fef36cae8f2 (dostęp: 10.07.2024 r.).

nade wszystko jednak do podjęcia działań na rzecz ich wyeliminowania poprzez ustanowienie odpowiednich rozwiązań prawnych i instytucjonalnych. Ich znaczenie dla zapobiegania zjawisku przemocy i dyskryminacji oraz ich zwalczania[7] podkreśliłem w stanowiskach do projektowanych zmian w ustawie o sporcie[8].

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

[7] Zob. wystąpienia RPO: do Ministra Sportu i Turystyki z dnia 31 lipca 2023 r., znak: XI.518.33.2019, dostęp pod adresem: https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-sport-plec-dyskryminacja-mobbing-przemoc-ustawa-msit (dostęp: 7.08.2024 r.); do Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania z dnia 31 lipca 2024 r., znak: XI.518.33.2019, dostęp pod adresem: https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-sport-plec-dyskryminacja-mobbing-przemoc-ustawa-msit (dostęp: 7.08.2024 r.) oraz wystąpienie RPO do Przewodniczącej Parlamentarnego Zespołu ds. Sportu Kobiet z dnia 5 października 2023 r., znak: XI.071.4.2022, dostęp pod adresem: https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-sport-ustawa-projekt-przemoc-molestowanie-sejm (dostęp: 7.08.2024 r.).

[8] Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1488, ze zm., dalej jako: „ustawa o sporcie").

1. Kontekst badawczy

Badanie ilościowe pt. „Molestowanie i molestowanie seksualne w sporcie wyczynowym" stanowi ważny krok w zrozumieniu problemu przemocy i nadużyć w środowisku sportowym, zwłaszcza w kontekście równości płci.

Treść zastosowanego narzędzia badawczego opiera się na definicjach zawartych w obowiązujących dyrektywach unijnych[9] oraz ustawie o równym traktowaniu. **Molestowanie** jest definiowane jako każde niepożądane zachowanie, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby fizycznej i stworzenie wobec niej zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery. **Molestowanie seksualne** to każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym wobec osoby fizycznej, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności tej osoby, w szczególności przez stworzenie wobec niej zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery; na zachowanie to mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy.

Przemoc w sporcie, w tym molestowanie seksualne, stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla równości płci w tym obszarze. W Polsce brakuje kompleksowych danych dotyczących tego zjawiska. Badania w innych krajach, np. zrealizowany przez Transparency International w Niemczech[10] czy europejski raport „Child abuse in sport. European statistics"[11], potwierdzają istnienie tego problemu, co dodatkowo podkreśla potrzebę skutecznych działań prewencyjnych.

Kontekst badania jest również silnie uzasadniony przez przypadki molestowania seksualnego w różnych dyscyplinach sportowych, opisane w przekazach medialnych. Formułowane pod adresem trenerów oskarżenia o nadużycia uwypuklają potrzebę zgłębienia problemu i opracowania skutecznych procedur zapobiegania i reagowania na przemoc w sporcie.

---

[9] W odniesieniu do molestowania zob. w szczególności art. 2 ust. 3 dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. UE L 180 z 19.7.2000, s. 22) i dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. UE L 303 z 02.12.2000, s. 16) oraz art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja przeredagowana) (Dz.U. UE L 204 z 26.7.2006, s. 23), zaś w odniesieniu do molestowania seksualnego – art. 2 ust. 1 lit. d) tejże.

[10] Zob. https://www.transparency.org/en/news/sextortion-sport (dostęp: 14.12.2023 r.).

[11] Zob. https://sites.edgehill.ac.uk/cpss/projects/child-abuse-in-sport-european-statistics-cases/ (dostęp: 14.12.2023 r.).

2. Metoda badawcza oraz opis próby badawczej

Badanie zrealizowano metodą ilościową. Zaproszenie do udziału w badaniu zostało skierowane do pełnoletnich zawodniczek i zawodników, uczestniczących w sporcie wyczynowym organizowanym przez wszystkie 69 polskich związków sportowych, tj.:

1. Aeroklub Polski
2. Polska Federacja Petanque – Polski Związek Sportowy
3. Polska Federacja Lacrosse – Polski Związek Sportowy
4. Polska Unia Karate
5. Polski Związek Alpinizmu
6. Polski Związek AMP Futbolu (Stowarzyszenie Piłki Nożnej Osób Niepełnosprawnych Amp Futbol)
7. Polski Związek Badmintona
8. Polski Związek Baseballu i Softballu
9. Polski Związek Biathlonu
10. Polski Związek Bilardowy
11. Polski Związek Bobslei i Skeletonu
12. Polski Związek Bocci
13. Polski Związek Bokserski
14. Polski Związek Brydża Sportowego
15. Polski Związek Freedivingu
16. Polski Związek Gimnastyczny
17. Polski Związek Golfa
18. Polski Związek Hokeja na Lodzie
19. Polski Związek Hokeja na Trawie
20. Polski Związek Hokeja Podwodnego
21. Polski Związek Jeździecki
22. Polski Związek Judo
23. Polski Związek Kajakowy

24. Polski Związek Kickboxingu
25. Polski Związek Kolarski
26. Polski Związek Korfballu
27. Polski Związek Koszykówki
28. Polski Związek Kręglarski
29. Polski Związek Lekkiej Atletyki
30. Polski Związek Łuczniczy
31. Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego
32. Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego
33. Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego
34. Polski Związek Motorowy
35. Polski Związek Muaythai
36. Polski Związek Narciarski
37. Polski Związek Orientacji Sportowej
38. Polski Związek Pięcioboju Nowoczesnego
39. Polski Związek Piłki Nożnej
40. Polski Związek Piłki Siatkowej
41. Polski Związek Płetwonurkowania
42. Polski Związek Pływacki
43. Polski Związek Podnoszenia Ciężarów
44. Polski Związek Przeciągania Liny
45. Polski Związek Rugby
46. Polski Związek Rugby na Wózkach
47. Polski Związek Snookera i Bilarda Amerykańskiego
48. Polski Związek Squasha
49. Polski Związek Surfingu
50. Polski Związek Cheerleadingu
51. Polski Związek Sportu Tanecznego
52. Polski Związek Sportów Saneczkowych
53. Polski Związek Sportów Wrotkarskich
54. Polski Związek Strzelectwa Sportowego
55. Polski Związek Sumo
56. Polski Związek Szachowy

57. Polski Związek Szermierczy
58. Polski Związek Taekwondo Olimpijskiego
59. Polski Związek Tenisa Stołowego
60. Polski Związek Tenisowy
61. Polski Związek Towarzystw Wioślarskich
62. Polski Związek Triathlonu
63. Polski Związek Unihokeja
64. Polski Związek Wushu
65. Polski Związek Zapaśniczy
66. Polski Związek Żeglarski
67. Polski Związek Sportu Niesłyszących
68. Związek Futbolu Amerykańskiego w Polsce
69. Związek Piłki Ręcznej w Polsce.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do wymienionych 69 związków sportowych z prośbą o wzięcie udziału w badaniu. Wsparcie projektu badawczego ze strony związku polegać miało przede wszystkim na upowszechnieniu wśród pełnoletnich zawodniczek i zawodników uczestniczących w wyczynowym współzawodnictwie sportowym linku do ankiety internetowej wraz z listem zapraszającym do jej wypełnienia. Rzecznik podkreślał, że badanie ma charakter anonimowy, a pozyskane odpowiedzi będą analizowane jedynie w sposób zbiorczy w celu zaprezentowania finalnych danych statystycznych. Ankieta została skierowana do osób pełnoletnich, niezależnie od tego, czy miały do czynienia z negatywnymi doświadczeniami w czasie swojej kariery sportowej, czy też nie.

Rzecznik, w piśmie do związków sportowych, zwrócił się także o udzielnie dodatkowych informacji (zob. rozdział 5 raportu).

Zrealizowany następnie przez Wykonawcę mailing z zaproszeniem do udziału w badaniu, skierowany do wszystkich związków sportowych, miał pomóc w dotarciu do szerokiej grupy respondentów. Ponadto w swych działaniach Wykonawca nawiązywał do pisma, jakie Rzecznik Praw Obywatelskich w sprawie badania wystosował do związków sportowych oraz Ministra Sportu i Turystyki.

Przy projektowaniu badania **wyzwaniem** okazało się **określenie wielkości badanej populacji**. Dokumenty dotyczące liczby zawodników i zawodniczek przynależących do związków sportowych opracowane w Ministerstwie Sportu i Turystyki[12], nie zawierały pełnej informacji zarówno o liczbie, jak i wieku zawodniczek i zawodników w ramach poszczególnych związków sportowych. Trudność w szacowaniu liczby pełnoletnich zawodników i zawodniczek stanowią różnice w nazewnictwie różnych grup zawodników

[12] Dane te zostały przekazane potencjalnym wykonawcom w procedurze zapytania ofertowego Biura RPO na realizację tego badania.

pomiędzy poszczególnymi związkami sportowymi (np. w Polskim Związku Towarzystw Wioślarskich są: młodzicy, juniorzy młodsi, juniorzy, młodzieżowcy, seniorzy, a w Polskim Związku Golfa: dziecko, młodzik, junior młodszy, junior, 19-23, mid amator, senior, master senior), a także brak łatwo dostępnych informacji o kategoriach wiekowych dla poszczególnych wyróżnionych grup. Dodatkowo porównanie wspomnianych danych z ministerstwa z danymi dostępnymi na stronach internetowych związków sportowych wykazało rozbieżności co do liczby zawodniczek i zawodników w poszczególnych związkach.

Na etapie realizacji podjęto próbę ustalenia, ilu jest pełnoletnich zawodników i zawodniczek uprawiających sport wyczynowy w danym związku (w podziale na płeć). Nie zawsze jednak osoby reprezentujące związki sportowe przekazywały takie informacje. Co więcej, po przeanalizowaniu danych o liczbie pełnoletnich zawodniczek i zawodników, otrzymanych na etapie realizacji badania od części związków sportowych stwierdzono, że problem z oszacowaniem tej liczby pogłębił się zamiast rozwiązać. Porównując część otrzymanych od związków informacji z danymi zawartymi w plikach dołączonych do zapytania ofertowego Biura RPO dostrzeżono znaczne rozbieżności. Przykładowo, 10 z przeanalizowanych związków zadeklarowało liczbę pełnoletnich zawodniczek i zawodników o co najmniej 1 000 niższą niż wynikało z pliku Ministerstwa Sportu i Turystyki (w niektórych przypadkach była to różnica na poziomie kilku tysięcy).

Wysoce cenne byłoby zatem stworzenie bazy zawodniczek i zawodników w różnych grupach wiekowych zrzeszonych w poszczególnych związkach sportowych. Taka baza mogłaby stanowić punkt odniesienia dla analiz po przeprowadzonym badaniu. Informacje na temat badanej populacji są ograniczone, nie ma również możliwości rozstrzygnięcia, czy uzyskane wyniki są reprezentatywne dla populacji. W takiej sytuacji wyniki mogą być ograniczone do analizy jedynie badanej grupy, a generalizacja na szerszą skalę może nie być możliwa. Wskazane jest w związku z tym **zachowanie dużej ostrożności podczas wyciągania wniosków i posługiwanie się określeniem „badana grupa" lub „osoby biorące udział w badaniu"**.

Wyniki, przy których liczebność wynosi poniżej 60 osób należy traktować jako informacje o charakterze jakościowym, także zachowując ostrożność przy wyciąganiu wniosków. Ze względu na zaokrąglenia wyniki na wykresach mogą nie sumować się do 100% (+/- 1%). W raporcie zaprezentowane są wyniki ogółem oraz porównywane są wyniki między różnymi grupami respondentów (np. odpowiedzi kobiet, których łącznie w badaniu było 318, oraz mężczyzn, których łącznie w badaniu było 448). W związku z tym zdania często zakończone są informacjami procentowymi, z użyciem skrótu „vs", np. „86% mężczyzn i 82% kobiet deklaruje, że jest zadowolonych ze swojego życia, przy czym mężczyźni częściej są z niego zadowoleni bardzo (28% vs 19%)", co oznacza, że 28% mężczyzn jest bardzo zadowolonych ze swojego życia, w przypadku kobiet odsetek bardzo zadowolonych wynosi 19%.

Warto także zaznaczyć, że obok odpowiedzi kobiet i mężczyzn, szczególnie skupiono się na różnicach między odpowiedziami badanych osób, które doświadczyły sytuacji molestowania (n=366) oraz tych, którzy takich doświadczeń nie mają (n=400).

2.1. Rekrutacja do badania

Początkowym krokiem w ramach przygotowania do badania było utworzenie bazy kontaktowej związków sportowych, zawierającej m.in.: adres e-mail, adres do wysyłki pocztą tradycyjną oraz numer telefonu. Informacje z bazy były podstawą do kontaktów ze związkami, w tym do zaproszenia do udziału w badaniu. Każdemu związkowi został przypisany indywidualny link do badania, aby umożliwić kontrolę poziomu realizacji (weryfikację, czy ankieta została przekazana do zawodniczek i zawodników, czy ankiety są wypełniane).

Przygotowano materiały niezbędne do rekrutacji związków sportowych. Rekruterzy otrzymali szczegółowe instrukcje i scenariusz rozmowy. Wszystkim związkom przesłano list z zaproszeniem do udziału w badaniu od Rzecznika Praw Obywatelskich w formie papierowej i elektronicznej.

W celu zwiększenia możliwości kontaktu z zawodniczkami i zawodnikami stworzono dedykowaną skrzynkę pocztową oraz infolinię. W ten sposób respondenci mogli uzyskać dodatkowe informacje na temat badania, odpowiedzi na pytania, czy przekonać się o wiarygodności realizatorów badania. Utworzono również stronę internetową z informacjami na temat projektu i zaproszeniem od RPO.

Kwestionariusz badawczy, przekazany przez Zamawiającego, w porozumieniu z nim dopracowano, a następnie zaadaptowano do formy ankiety on-line.

Agencja badawcza PBS wystąpiła do wszystkich 69 związków sportowych z prośbą o udział w badaniu i upowszechnienie ankiety on-line wśród swoich pełnoletnich zawodniczek i zawodników wyczynowych. Oprócz pierwszego zaproszenia, Wykonawca dodatkowo kontaktował się ze związkami telefonicznie (średnio 3,2 próby kontaktu na związek) i e-mailowo. Przesyłane były komplety dokumentów i treści gotowe do przekazania zawodniczkom i zawodnikom, mające na celu zachęcenie do udziału w badaniu jak najszerszej grupy: treści komunikatów na stronę internetową, indywidualne banery, propozycja treści maila do zawodniczek i zawodników, informacja o badaniu, zaproszenie od RPO.

Ponadto agencja badawcza PBS wzięła udział w III Forum Kobiet Sportu, aby spotkać się z osobami, które są związane ze sportem, poinformować o badaniu oraz zachęcić do zaangażowania i udziału w nim.

2.2. Zrealizowana próba

W ramach badania uzyskano 766 wypełnionych ankiet. 758 zostało wypełnionych kompletnie. Na etapie analizy zbiorów zadecydowano o włączeniu 8 wywiadów niewypełnionych całościowo – brakujące odpowiedzi przy tych wywiadach dotyczą tylko maksymalnie ostatnich trzech pytań (Czy identyfikujesz się jako? Jakie jest Twoje wykształcenie, tzn. jaką szkołę ukończył(e/a)ś jako ostatnią? Czy poza aktywnością sportową pracujesz zawodowo?).

Informacje o liczbie kompletnych ankiet z poszczególnych związków znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 1. Liczba wypełnionych ankiet ze związków sportowych w podziale na płeć

L.p.	Nazwa związku sportowego	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
1.	Polski Związek Piłki Nożnej	72	103	175
2.	Polski Związek Sportu Tanecznego	44	53	97
3.	Aeroklub Polski	12	52	64
4.	Polski Związek Kickboxingu	21	22	43
5.	Polski Związek Brydża Sportowego	5	36	41
6.	Polski Związek Strzelectwa Sportowego	16	14	30
7.	Polski Związek Towarzystw Wioślarskich	14	16	30
8.	Polski Związek Łuczniczy	13	12	25
9.	Polski Związek Żeglarski	10	12	22
10.	Polski Związek Hokeja Podwodnego	10	8	18
11.	Związek Piłki Ręcznej w Polsce	11	7	18
12.	Polski Związek Golfa	5	12	17
13.	Polski Związek Amp Futbolu	5	9	14
14.	Polski Związek Kolarski	7	6	13
15.	Polski Związek Szachowy	5	7	12
16.	Polski Związek Unihokeja	6	6	12
17.	Polski Związek Snookera i Bilarda Angielskiego	2	9	11
18.	Polski Związek Muaythai	5	5	10
19.	Polski Związek Badmintona	4	5	9
20.	Polska Unia Karate	4	4	8
21.	Polski Związek Bocci	4	4	8
22.	Polski Związek Pięcioboju Nowoczesnego	4	4	8
23.	Polski Związek Zapaśniczy	4	4	8
24.	Polski Związek Tenisa Stołowego	4	3	7

L.p.	Nazwa związku sportowego	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
25.	Polski Związek Biathlonu	4	2	6
26.	Polski Związek Hokeja na Trawie	4	2	6
27.	Polski Związek Jeździecki	5	1	6
28.	Polski Związek Bokserski	0	5	5
29.	Polski Związek Bilardowy	0	4	4
30.	Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego	1	3	4
31.	Polski Związek Gimnastyczny	3	0	3
32.	Polski Związek Hokeja na Lodzie	2	1	3
33.	Polski Związek Lekkiej Atletyki	3	0	3
34.	Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego	1	2	3
35.	Polski Związek Motorowy	0	3	3
36.	Polski Związek Szermierczy	2	1	3
37.	Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego	0	2	2
38.	Polski Związek Podnoszenia Ciężarów	0	2	2
39.	Polski Związek Rugby	1	1	2
40.	Polska Federacja Lacrosse – Polski Związek Sportowy	1	0	1
41.	Polski Związek Freedivingu	0	1	1
42.	Polski Związek Judo	0	1	1
43.	Polski Związek Kajakowy	1	0	1
44.	Polski Związek Korfballu	0	1	1
45.	Polski Związek Koszykówki	1	0	1
46.	Polski Związek Płetwonurkowania	0	1	1
47.	Polski Związek Sportów Wrotkarskich	1	0	1
48.	Polski Związek Sumo	0	1	1
49.	Polski Związek Tenisowy	1	0	1
50.	Polski Związek Sportu Niesłyszących	0	1	1
	Łącznie	**318**	**448**	**766**

Z 19 związków nie otrzymano ani jednej wypełnionej ankiety. Oznacza to, że **zawodnicy i zawodniczki z 28% związków nie wzięli udziału w badaniu.** Od 50 związków otrzymano przynajmniej jedną wypełnioną ankietę. Natomiast z 11 związków sportowych otrzymano tylko po jednej ankiecie. Na podstawie otrzymanych sygnałów istnieje duże prawdopodobieństwo, że te ankiety mogły być wypełnione przez inne niż wyczynowi sportowcy i sportowczynie osoby związane ze związkiem, które po zapoznaniu się z tematem badania zdecydowały się nie przekazywać ankiet zawodniczkom/zawodnikom

lub przekazały je w sposób nieefektywny. Niemniej ankiety te również zawierały wskazania dotyczące doświadczeń osób, które je wypełniały, dlatego zachowano je w ostatecznym zbiorze poddanym analizom.

Tabela 2. Lista związków sportowych, z których nie uzyskano ani jednej wypełnionej ankiety

L.p.	Nazwa związku sportowego
1.	Polska Federacja Petanque – Polski Związek Sportowy
2.	Polski Związek Alpinizmu
3.	Polski Związek Baseballu i Softballu
4.	Polski Związek Bobslei i Skeletonu
5.	Polski Związek Kręglarski
6.	Polski Związek Narciarski
7.	Polski Związek Orientacji Sportowej
8.	Polski Związek Piłki Siatkowej
9.	Polski Związek Pływacki
10.	Polski Związek Przeciągania Liny
11.	Polski Związek Rugby na Wózkach
12.	Polski Związek Squasha
13.	Polski Związek Surfingu
14.	Polski Związek Sportowy Cheerleadingu
15.	Polski Związek Sportów Saneczkowych
16.	Polski Związek Taekwondo Olimpijskiego
17.	Polski Związek Triathlonu
18.	Polski Związek Wushu
19.	Związek Futbolu Amerykańskiego w Polsce

Ankietę wypełniło 318 kobiet (42% próby) oraz 448 mężczyzn (58%).

Badani najczęściej byli w wieku 18-24 lata (48%) i 25-34 lata (21%). Respondentek i respondentów w wieku 35-44 lata było 13%, w wieku 45-54 lata – 12%, 55-64 lata – 4%. 2% próby to osoby w wieku 65 lub więcej lat.

Wykres 1. Czy możesz wskazać przedział wiekowy, w jakim się znajdujesz?

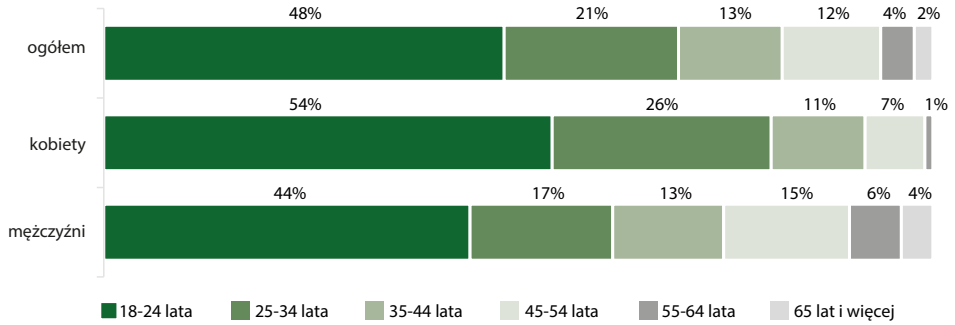

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Wśród respondentek i respondentów przeważały osoby o wykształceniu wyższym (46%) i średnim (40%). Pozostałe osoby miały wykształcenie podstawowe (9%), zasadnicze zawodowe lub branżowe (1%), a 4% odmówiło odpowiedzi na to pytanie. Przy tym (oraz kolejnym, ostatnim) pytaniu widoczna jest mniejsza liczebność, ponieważ na etapie analizy zbiorów zadecydowano o włączeniu pojedynczych wywiadów niewypełnionych całościowo (więcej informacji znajduje się na początku tego podrozdziału).

Wykres 2. Jakie jest Twoje wykształcenie, tzn. jaką szkołę ukończył(e/a)ś jako ostatnią?

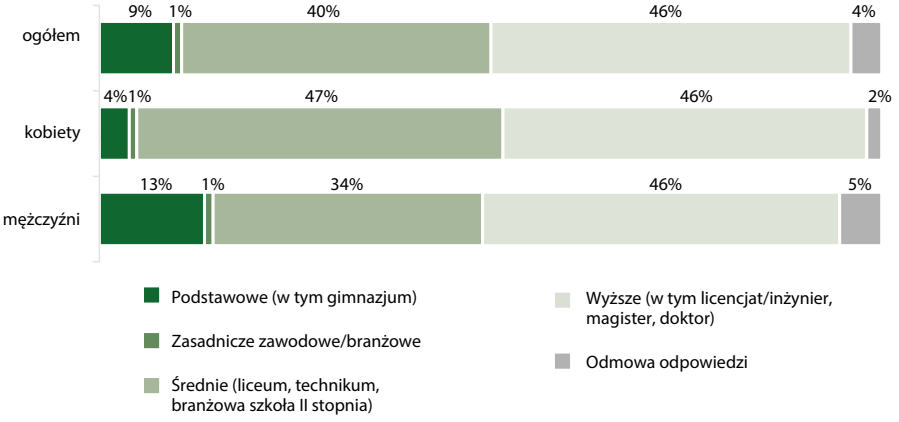

Próba: wszyscy odpowiadający, n=761 ogółem, n=314 kobiet, n=447 mężczyzn.

Prawie jedna trzecia respondentek i respondentów to zawodowe sportowczynie i sportowcy (30%). 41% osób badanych, oprócz aktywności sportowej, jest uczennicą/uczniem lub studentką/studentem, a 36% jest zatrudniona w firmie/przedsiębiorstwie. 17% prowadzi własną działalność gospodarczą lub jest pomagającą/ym współmałżonką/iem.

Pozostałe zawodniczki i zawodnicy odpowiadający w ankiecie to: emeryci, renciści (4%), osoby bezrobotne (3%), osoby prowadzące gospodarstwo domowe i/lub wychowujące dzieci (2%) oraz osoby prowadzące gospodarstwo rolne (1%).

Wykres 3. Czy poza aktywnością sportową pracujesz zawodowo?

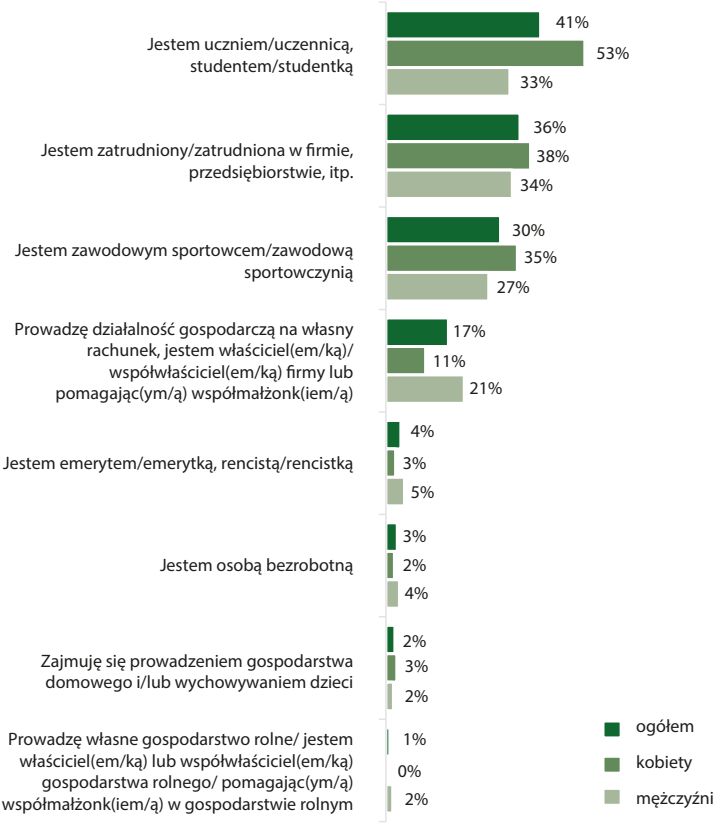

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: wszyscy odpowiadający, n=758 ogółem, n=312 kobiet, n=446 mężczyzn.

Wśród respondentów znalazło się 25% osób identyfikujących się jako przedstawicielka/przedstawiciel grupy mniejszościowej, najczęściej jako osoba bezwyznaniowa (13%), rzadziej jako: gej, lesbijka, osoba biseksualna (6%), osoba z niepełnosprawnością (3%), przedstawicielka/przedstawiciel mniejszości narodowej (2%), etnicznej lub rasowej (1%) lub religijnej (1%). Co dziesiąta badana osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie (10%). Respondenci i respondentki mogli również wskazać, czy są osobą transpłciową czy też osobą niebinarną – nikt nie wybrał takiej odpowiedzi.

Wykres 4. Czy identyfikujesz się jako?

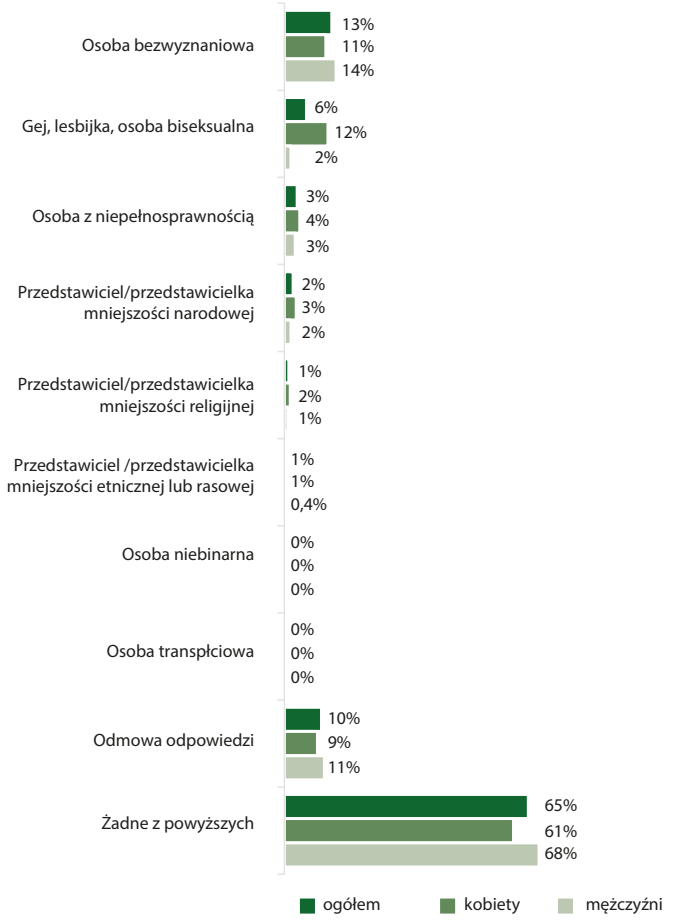

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: wszyscy odpowiadający, n=763 ogółem, n=316 kobiet, n=447 mężczyzn.

3. Wnioski z badania

W kwestionariuszu respondentkom i respondentom zaprezentowano 21 stwierdzeń odnoszących się do molestowania lub molestowania seksualnego. Prawie połowa badanych osób (48%) stwierdziła, że doświadczyła przynajmniej jednej sytuacji dotyczącej molestowania lub molestowania seksualnego w ramach wyczynowego uprawiania sportu. Średnia liczba typów doświadczanych negatywnych sytuacji przez daną osobę wynosi 2,8 ogółem: 3,2 wśród kobiet oraz 2,4 wśród mężczyzn. **Wśród biorących udział w badaniu kobiet 60% doświadczyło co najmniej jednej sytuacji z zakresu molestowania lub molestowania seksualnego, wśród mężczyzn – 39%**. Kobiety zatem częściej zgłaszały doświadczenie negatywnych sytuacji, należących do większej liczby typów/rodzajów sytuacji w porównaniu do mężczyzn.

Mając na względzie jedynie **sytuacje z obszaru znęcania się psychicznego** widoczne jest, że takie doświadczenia ma 45% badanych osób, **kobiety częściej niż mężczyźni (57% vs 36%)**. Co najmniej jednej **sytuacji z obszaru przemocy fizycznej doświadczyło** 18% badanych osób. Wyniki w podziale na płeć są dość zbliżone (**19% kobiet i 17% mężczyzn**). Co najmniej jednej sytuacji z zakresu **molestowania seksualnego** doświadczyło 10% badanych osób, **kobiety częściej niż mężczyźni (19% vs 3%)**.

Osoby trenujące w ramach związku sportowego najkrócej (1-3 lata) lub najdłużej (ponad 20 lat) rzadziej deklarowały, że doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania. W grupach tych odpowiednio 64% i 66% badanych osób nie doświadczyło molestowania, a 36% i 34% – doświadczyło. Takie doświadczenie częściej mają za sobą zawodniczki i zawodnicy uprawiający sport od 11 do 15 lat (56% doświadczyło vs 45% nie doświadczyło molestowania).

Większość respondentek i respondentów (84%) uznało, że jest zadowolonych ze swojego życia. Wśród mężczyzn odsetek ten wynosi 86%, wśród kobiet 82%. Jednocześnie **zawodnicy i zawodniczki, którzy doświadczyli sytuacji molestowania, wskazują na niższe zadowolenie niż ci, którzy takich doświadczeń nie mają (79% vs 89%)**. Odsetek osób z doświadczeniem molestowania, które deklarowały zadowolenie z życia, był taki sam w przypadku obu płci: 79%. Mężczyźni jednak częściej niż kobiety twierdzili, że są bardzo zadowoleni z własnego życia (28% vs 19%), a kobiety wybierały opcję „raczej zadowolona" (60% vs 51%).

Większość respondentek i respondentów (67%) jest zadowolonych ze swojej kariery sportowej, choć nie jest to już tak wyraźne jak w przypadku zadowolenia ogólnego, z całego życia. Zawodnicy i zawodniczki, którzy doświadczyli sytuacji molestowania, wskazują na niższe zadowolenie niż ci, którzy takich doświadczeń nie mają (61% vs 72%). Kobiety i mężczyźni w podobnym stopniu byli zadowoleni z własnej kariery sportowej, zarówno ci z doświadczeniem molestowania, jak i bez.

Połowa badanych osób zadeklarowała, że w ich klubie lub związku sportowym nie zostały wprowadzone wewnętrzne regulacje określające sposób działania w przypadku wystąpienia molestowania i molestowania seksualnego. Kolejne 24% nie wie, czy takie regulacje zostały wprowadzone. Mężczyźni częściej niż kobiety nie potrafili odpowiedzieć na to pytanie (29% vs 17%). **Osoby z doświadczeniem molestowania częściej odpowiadały, że regulacje w klubie lub związku zdecydowanie nie zostały wprowadzone (26% vs 19%)**, co może wskazywać na to, że osobiście przekonały się, że takich regulacji nie ma.

Przeważająca część respondentek i respondentów (63%) odpowiedziała, że w ich klubie lub związku nigdy nie były przeprowadzane szkolenia dotyczące równego traktowania, właściwego kształtowania relacji z zawodniczkami i zawodnikami, tak by nie dochodziło do molestowania i molestowania seksualnego. Osoby, które doświadczyły molestowania, dwa razy częściej niż osoby bez takich doświadczeń wskazywały, że zdecydowanie nie przeprowadzano szkoleń w klubie/związku (43% vs 20%). W ten sposób odpowiadały przede wszystkim kobiety (48% vs 38%), natomiast mężczyźni z doświadczeniem molestowania częściej niż kobiety twierdzili, że szkolenia zdecydowanie były przeprowadzane (10% vs 2%).

Według 82% respondentek i respondentów molestowanie oraz molestowanie seksualne nie są realnym problemem w ich klubie lub związku sportowym (55% – zdecydowanie nie jest, 27% – raczej nie jest). **Z twierdzeniem, że molestowanie i molestowanie seksualne są realnym problemem w klubie lub związku sportowym zgadza się 11% badanych osób**. Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że molestowanie zdecydowanie jest realnym problemem w klubie/związku (6% vs 2%), mężczyźni z kolei częściej wskazywali odpowiedź „zdecydowanie nie jest" (61% vs 46%). **Osoby, które nie doświadczyły osobiście molestowania, częściej odpowiadały, że molestowanie zdecydowanie nie jest realnym problemem w ich klubie lub związku (70% vs 39%)**.

Negatywnymi sytuacjami, których **najczęściej doświadczały badane osoby**, było: **wyśmiewanie się, ubliżanie lub obrażanie, krzyczenie lub krzyczenie przy używaniu wulgarnych wyrazów (czego doświadczyło 26% badanych osób)**; ignorowanie lub lekceważenie, niesprawiedliwe pomijanie przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub stawianie wyższych wymagań niż wobec innych zawodników (doświadczyło tego 24% badanych osób); seksistowskie uwagi lub żarty (doświadczenie 12% badanych osób) oraz takie prowadzenie treningu, które doprowadziło do odczuwa-

nia silnego fizycznego bólu lub bycie zmuszanym do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy respondent/respondentka był/a kontuzjowan(y/a) lub wyczerpan(y/a) (doświadczenie 12% badanych osób).

W przypadku kobiet sytuacje wskazywane jako najczęściej występujące są analogiczne do pierwszych trzech powyższych, na poziomie ogólnym. Jednocześnie sytuacje te **występowały częściej w porównaniu do mężczyzn** (32% vs 23% przy wyśmiewaniu się, ubliżaniu lub obrażaniu, krzyczeniu lub krzyczeniu przy używaniu wulgarnych wyrazów; 30% vs 20% przy ignorowaniu lub lekceważeniu, niesprawiedliwym pomijaniu przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub stawianiu wyższych wymagań niż wobec innych zawodników; 25% vs 2% przy seksistowskich uwagach lub żartach).

Wśród trzech najczęściej wskazywanych sytuacji przez mężczyzn pojawia się wyśmiewanie, ubliżanie lub obrażanie, krzyczenie lub krzyczenie przy używaniu wulgarnych wyrazów oraz ignorowanie lub lekceważenie, niesprawiedliwe pomijanie przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub stawianie wyższych wymagań niż wobec innych zawodników. Trzecią najczęściej wskazywaną sytuacją było takie prowadzenie treningu, które doprowadziło do odczuwania silnego fizycznego bólu lub bycie zmuszanym do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy respondent/respondentka był/a kontuzjowan(y/a) lub wyczerpan(y/a) (12% ogółem, 11% wśród mężczyzn, wśród kobiet 14%).

Świadkiem co najmniej jednej sytuacji było 49% badanych osób. Ponownie, wyniki różnią się ze względu na płeć (wśród kobiet było to 57%, wśród mężczyzn 44%). Liczba negatywnych sytuacji, których badane osoby były świadkiem wynosi średnio 2,4 ogółem: 2,5 wśród kobiet oraz 2,3 wśród mężczyzn.

78% spośród osób, które doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, jako najpoważniejszą wskazało sytuację z obszaru znęcania się psychicznego.

Sytuacje wskazywane jako te **najpoważniejsze osobiste doświadczenia wśród mężczyzn** koncentrują się głównie wokół dwóch zdarzeń (które wskazało ponad 30% mężczyzn): „Ktoś wyśmiewał się z ciebie, ubliżał ci lub cię obrażał, krzyczał na ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (37% dla mężczyzn, 23% wśród kobiet, 30% ogółem) oraz „Ktoś ignorował cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (32% dla mężczyzn, 23% wśród kobiet, 30% ogółem). Trzecią najczęściej wskazywaną sytuacją było „Ktoś tak prowadził trening, że doprowadziło cię to do odczuwania silnego fizycznego bólu lub zmuszał cię do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy był(e/a)ś kontuzjowany lub wyczerpan(y/a)" (10% wśród mężczyzn; ogółem na tę sytuację wskazało 7%, wśród kobiet 5%).

W przypadku kobiet żadna z sytuacji nie była wskazywana tak licznie (powyżej 30%) jako najpoważniejsze zdarzenie. **Kobiety**, zapytane o to, która z sytuacji była **najpoważniejszym osobistym zdarzeniem**, najczęściej wskazywały na sytuacje: „Ktoś wyśmiewał się z ciebie, ubliżał ci lub cię obrażał, krzyczał na ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (23% wśród kobiet, 37% wśród mężczyzn, ogółem 30%), „Ktoś ignorował cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (23% wśród kobiet, 32% wśród mężczyzn, ogółem 27%) oraz „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (15% wśród kobiet, 0% wśród mężczyzn, ogółem 8%).

Poproszeni o ocenę, jak poważne było to zdarzenie, respondentki i respondenci najczęściej odpowiadali, że było raczej poważne (36%) lub zdecydowanie poważne (33%). Mężczyźni częściej niż kobiety uważali, że sytuacja molestowania, której doświadczyli, była raczej mało poważna (28% vs 15%). 6 na 10 respondentek i respondentów w opisywanej sytuacji nie poczuła się zagrożona. Co dziesiąta osoba zdecydowanie poczuła się zagrożona, a co piąta – raczej zagrożona**. Kobiety w sytuacji molestowania częściej poczuły się zdecydowanie zagrożone (16% vs 6%)**, mężczyźni częściej odpowiadali, że takiego zagrożenia zdecydowanie nie odczuli (34% vs 15%).

Połowa respondentek i respondentów nie uważa, że do zdarzenia molestowania doszło w związku z którąś z ich cech (47%). Znacznie częściej taką opinię wyrażali mężczyźni (60% vs 36%), czyli niższy odsetek badanych mężczyzn niż kobiet zadeklarował doświadczenie molestowania ze względu na którąś z cech prawnie chronionych. Płeć (20%) i wiek (16%) to cechy, które najczęściej były wskazywane jako związane z sytuacją molestowania. **Kobiety znacząco częściej uważały, że doświadczyły molestowania w związku ze swoją płcią (37% vs 1%) lub wiekiem (24% vs 9%)**.

55% badanych osób, które doświadczyły sytuacji molestowania powiedziało komuś o tym zdarzeniu lub je zgłosiło, a 45% tego nie zrobiło. O sytuacji molestowania częściej mówiły kobiety niż mężczyźni (65% vs 45%).

Niemówienie o wydarzeniu wynikało najczęściej z poczucia, że wydarzenie nie było aż tak poważne, żeby musieć się nim z kimś podzielić (46%). Drugi najczęstszy powód to chęć zapomnienia o wydarzeniu i odzyskania spokoju (23%). Analizując odpowiedzi w kontekście płci respondenta/respondentki warto zwrócić uwagę, że **kobiety częściej w porównaniu do mężczyzn nie mówiły/nie zgłaszały sytuacji molestowania** ze względu na wstyd, brak umiejętności znalezienia odpowiednich słów opisujących zdarzenie (13% vs 1%) i obawę przed nieprzyjemnymi pytaniami (9% vs 1%).

Osoby, które zdecydowały się podzielić się z kimś zdarzeniem, najczęściej mówiły o nim: komuś z rodziny (56%), innej zawodniczce/innemu zawodnikowi (54%) lub komuś z grupy znajomych lub przyjaciół (51%). Zarówno kobiety, jak i mężczyźni zgłaszali się do poszczególnych osób lub grup w podobnym stopniu.

W zdecydowanej większości (85%) wobec domniemanego sprawcy, zdaniem badanych, **nie zostały wyciągnięte konsekwencje w związku z zaistniałą sytuacją**. Jednocześnie, **dla 75% badanych osób, doświadczenie sytuacji molestowania miało negatywne skutki**. Najczęściej wymieniano: uczucie gniewu i/lub rozczarowania (43%), zaniżona samoocena, uczucie upokorzenia (36%), częste wracanie myślami do tej sytuacji (36%). Mężczyźni częściej deklarowali, że wydarzenie molestowania nie miało dla nich negatywnych konsekwencji (32% vs 18%).

Najczęściej sprawcą molestowania był trenerka lub trener (42%) albo inna zawodniczka lub zawodnik (34%). **Trenerki i trenerów jako sprawców molestowania częściej wskazywały kobiety (48% vs 36%)**. Respondenci i respondentki zostali poproszeni o wskazanie płci sprawcy molestowania w przypadku najpoważniejszej sprawy, której doświadczyli. W odpowiedzi 69% badanych osób wskazało, że sprawcami takiej sytuacji byli mężczyźni, 10% wskazało jako sprawczynie kobiety. W 22% przypadków badani wskazali jako sprawców zarówno mężczyzn, jak i kobiety.

4. Wyniki badania

4.1. Poziom zadowolenia z życia i kariery sportowej

Zawodniczki i zawodników zapytano, czy na ogół są zadowoleni z całego swojego życia.

Większość respondentek i respondentów jest zadowolonych ze swojego życia (84%, z czego 25% bardzo zadowolonych, a 60% raczej zadowolonych). 86% mężczyzn i 82% kobiet deklaruje, że jest zadowolonych ze swojego życia, przy czym mężczyźni częściej są z niego zadowoleni bardzo (28% vs 19%).

Osoby, które osobiście nie doświadczyły sytuacji molestowania wskazują na większe zadowolenie (89% vs 79%). Częściej były to osoby raczej zadowolone (63% vs 55%), a rzadziej średnio zadowolone (9% vs 16%).

Odsetek osób z doświadczeniem molestowania, które deklarowały zadowolenie z życia, był taki sam w przypadku obu płci: 79%. Mężczyźni jednak częściej niż kobiety twierdzili, że są bardzo zadowoleni z własnego życia (28% vs 19%), a kobiety wybierały opcję „raczej zadowolona" (60% vs 51%).

Wykres 5. Czy na ogół jesteś zadowolony(a) ogólnie, z całego życia?

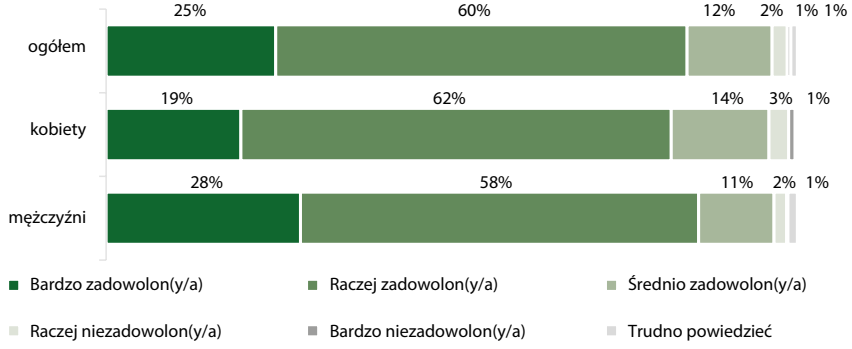

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Następnie zawodniczki i zawodników wypełniających ankietę poproszono o wskazanie, czy są na ogół zadowoleni z swojej kariery sportowej.

Połowa respondentek i respondentów odpowiedziała, że jest raczej zadowolona ze swojej kariery sportowej (52%), bardzo zadowolonych jest 15%, a średnio zadowolonych – 25%.

Bardzo lub raczej zadowolonych ze swojej kariery sportowej jest 61% osób, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania i 72% bez takich doświadczeń. Osoby z doświadczeniem molestowania częściej wskazywały średnie zadowolenie z kariery sportowej (30% vs 22%). Respondentki i respondenci bez takich doświadczeń z kolei częściej odpowiadali, że ze swojej kariery są raczej zadowoleni (57% vs 46%).

Kobiety i mężczyźni w podobnym stopniu byli zadowoleni z własnej kariery sportowej, zarówno ci z doświadczeniem molestowania, jak i bez.

Wykres 6. Czy na ogół jesteś zadowolony(a) ze swojej kariery sportowej?

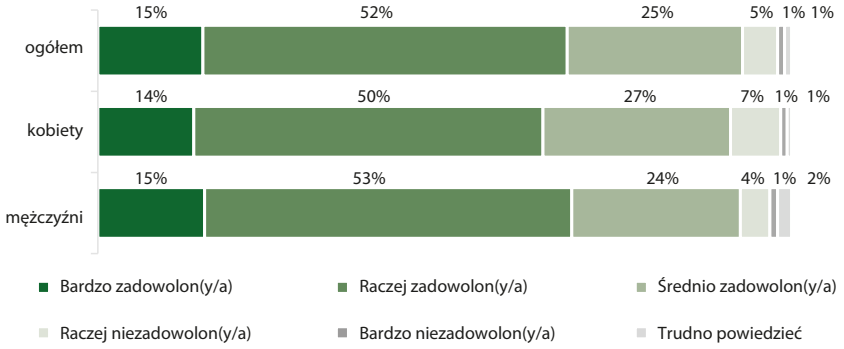

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

4.2. Uprawianie sportu

Większość respondentek i respondentów to zawodniczki i zawodnicy doświadczeni, uprawiający sport wyczynowy w danym związku między 6 a 10 lat (29%) lub między 11 a 15 lat (26%). Zawodniczek i zawodników trenujących w ramach związku między 16 a 20 lat było 10%, a powyżej 20 lat – 13%. Osoby badane o krótszym stażu kariery sportowej w danym związku stanowiły 21% próby (1-3 lata – 13%, 4-5 lat – 8%). W kategorii „powyżej 20 lat" dominują mężczyźni (17% vs 7%), podczas gdy w kategorii „1-3 lata" kobiety są w większości (16% vs 11%).

Osoby trenujące w ramach związku najkrócej (1-3 lata, 103 osoby) lub najdłużej (ponad 20 lat, 98 osób) rzadziej deklarowały, że doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania. W grupach tych odpowiednio 64% i 66% respondentek i respondentów nie doświadczyło molestowania, a 36% i 34% – doświadczyło. Takie doświadczenie częściej mają za sobą zawodniczki i zawodnicy uprawiający sport od 11 do 15 lat (200 osób, 56% doświadczyło vs 45% nie doświadczyło molestowania).

Wykres 7. Czy możesz wskazać przedział czasowy, w jakim uprawiasz sport wyczynowy w ramach działalności we wskazanym związku sportowym?

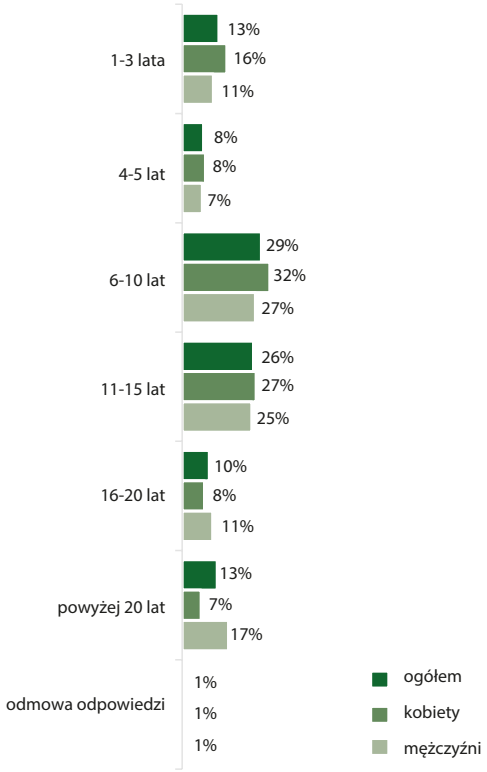

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Zawodniczki i zawodnicy najczęściej mają 2-3 (31%) lub 4-5 (23%) treningów danej dyscypliny tygodniowo.

Badani mężczyźni częściej niż kobiety trenują 1 lub 8 razy w tygodniu (8% dla mężczyzn vs 3% dla kobiet przy trenowaniu 1 raz w tygodniu, 18% dla mężczyzn vs 3% dla kobiet przy trenowaniu 8 razy w tygodniu), a kobiety – 3, 5 lub 6 razy w tygodniu (21% dla kobiet vs 16% dla mężczyzn przy treningach 3 razy w tygodniu, 14% dla kobiet vs 8% dla mężczyzn przy treningach 5 razy w tygodniu, 14% dla kobiet vs 5% dla mężczyzn przy treningach 6 razy w tygodniu).

Osoby uczęszczające na więcej treningów tygodniowo częściej wskazywały na doświadczenie sytuacji molestowania. Trenujący 1 raz w tygodniu (n=44) lub 2 razy tygodniowo (n=100) rzadziej deklarowali doświadczenie molestowania. Wśród tych, którzy doświadczyli molestowania, 11% trenuje 1-2 razy w tygodniu. Wśród tych, którzy takich doświadczeń nie mają, 26% trenuje 1-2 razy w tygodniu. Wśród tych, którzy doświadczyli

molestowania, 43% ma treningi 6-11 razy w tygodniu. Wśród tych, którzy takich doświadczeń nie mają, 27% trenuje 6-11 razy w tygodniu.

Wykres 8. Jak często w tygodniu masz treningi wskazanej przez Ciebie dyscypliny sportu?

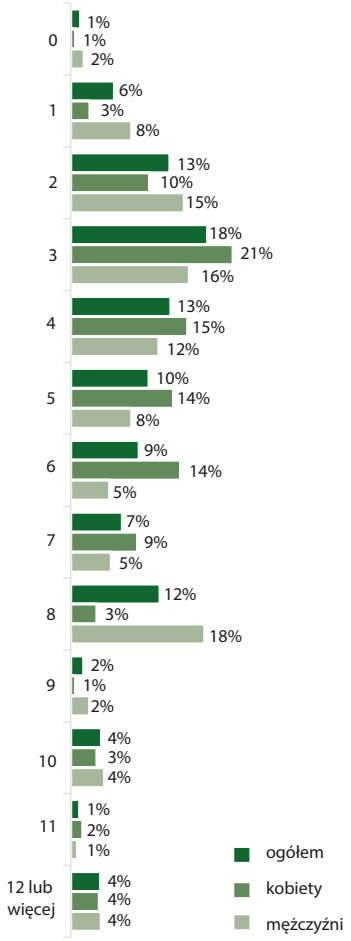

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

4.3. Przeciwdziałanie molestowaniu przez związki sportowe

Jedna czwarta respondentek i respondentów nie wie, czy w ich klubie lub związku sportowym zostały wprowadzone wewnętrzne regulacje określające sposób działania w przypadku wystąpienia molestowania i molestowania seksualnego (24%). Mężczyźni częściej niż kobiety nie potrafili odpowiedzieć na to pytanie (29% vs 17%).

Połowa badanych osób odpowiedziała, że takie regulacje nie zostały wprowadzone (26% – raczej nie, 22% – zdecydowanie nie). Istnienie regulacji w klubie lub związku zadeklarowało 28% respondentek i respondentów (18% – raczej tak, 10% – zdecydowanie tak).

Osoby z doświadczeniem molestowania częściej odpowiadały, że regulacje w klubie lub związku zdecydowanie nie zostały wprowadzone (26% vs 19%). Wśród osób bez doświadczenia molestowania kobiety częściej niż mężczyźni twierdziły, że zdecydowanie istnieją regulacje (16% vs 9%).

Wykres 9. Czy w Twoim klubie sportowym lub związku sportowym zostały wprowadzone wewnętrzne regulacje określające sposób działania w przypadku wystąpienia molestowania i molestowania seksualnego?

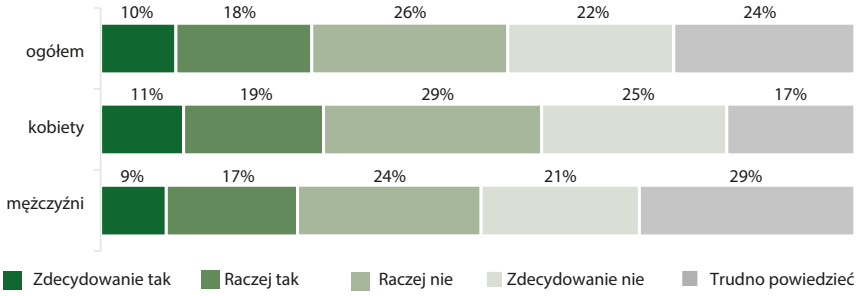

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Przeważająca część respondentek i respondentów odpowiedziała, że w ich klubie lub związku nigdy nie były przeprowadzane szkolenia dotyczące równego traktowania, właściwego kształtowania relacji z zawodniczkami/zawodnikami, tak by nie dochodziło do molestowania i molestowania seksualnego. 32% uważa, że szkolenia raczej nie były przeprowadzane, a 31% – że zdecydowanie nie były. O istnieniu szkoleń powiedziało 23% badanych osób (według 16% raczej były przeprowadzane, a według 7% zdecydowanie były przeprowadzane).

Analizując różnice w odpowiedziach pomiędzy płciami można zauważyć, że mężczyźni częściej twierdzili, że szkolenia zdecydowanie były przeprowadzane (9% vs 5%), a kobiety, że zdecydowanie nie były przeprowadzane (36% vs 27%).

Osoby, które doświadczyły molestowania dwa razy częściej niż osoby bez takich doświadczeń wskazywały, że zdecydowanie nie przeprowadzano szkoleń w klubie/związku (43% vs 20%). W ten sposób odpowiadały przede wszystkim kobiety (48% vs 38%), natomiast mężczyźni z doświadczeniem molestowania częściej niż kobiety twierdzili, że szkolenia zdecydowanie były przeprowadzane (10% vs 2%).

Wykres 10. Czy w Twoim klubie sportowym lub związku sportowym były kiedykolwiek przeprowadzane szkolenia dotyczące równego traktowania, właściwego kształtowania relacji z zawodniczkami/zawodnikami, tak by nie dochodziło do molestowania i molestowania seksualnego?

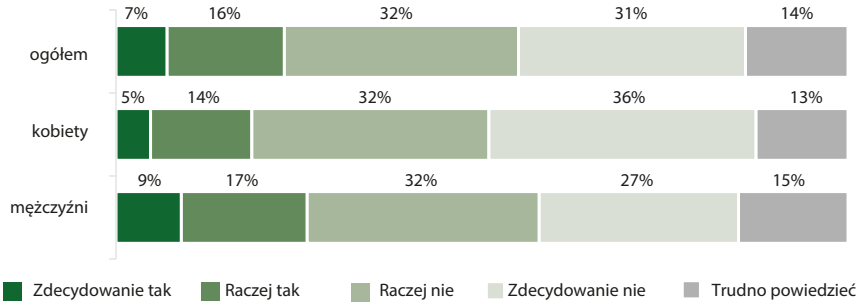

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Według 82% respondentek i respondentów molestowanie oraz molestowanie seksualne nie są realnym problemem w ich klubie lub związku sportowym (55% – zdecydowanie nie jest, 27% – raczej nie jest). Z tym, że **molestowanie i molestowanie seksualne są realnym problemem w klubie lub związku sportowym, zdecydowanie zgadza się** z kolei **4%, a 8% raczej się zgadza**. 7% badanych osób trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że molestowanie zdecydowanie jest realnym problemem w klubie/związku (6% vs 2%), a także, że raczej nie jest (31% vs 24%). Mężczyźni częściej wskazywali odpowiedź „zdecydowanie nie jest" (61% vs 46%).

Osoby, które nie doświadczyły osobiście molestowania (n=400) częściej odpowiadały, że molestowanie zdecydowanie nie jest realnym problemem w ich klubie lub związku (70% vs 39%). Osoby z doświadczeniem molestowania (n=366) częściej wskazywały pozostałe odpowiedzi (zdecydowanie tak: 6% vs 2%, raczej tak: 12% vs 5%, raczej nie: 34% vs 21%, trudno powiedzieć: 9% vs 4%). **Wśród osób z doświadczeniem molestowania, kobiety częściej twierdziły, że molestowanie zdecydowanie jest problemem (9% vs 2%)**, a mężczyźni, że zdecydowanie nie jest (45% vs 34%).

Wykres 11. Czy molestowanie i molestowanie seksualne są realnym problemem w Twoim klubie lub związku sportowym?

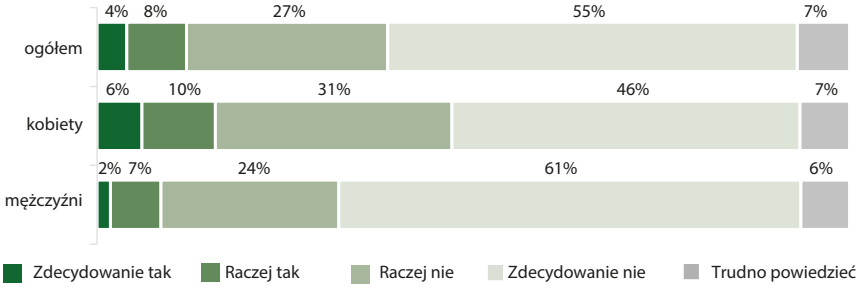

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Możliwa jest analiza 3 powyższych pytań w podziale na związki sportowe, w których uzyskano 10 lub więcej kompletnych ankiet (jest 18 takich związków, przy czym uzyskano w nich różną liczbę ankiet, 10-175; 15 z tych związków ma liczbę ankiet mniejszą niż 60 – dane należy więc traktować jako informacje o charakterze jakościowym). Choć w ramach większości związków odpowiedzi respondentek i respondentów były różnorodne, to można wyróżnić takie związki, w których większość badanych osób jest zgodna odnośnie do istnienia wewnętrznych regulacji, przeprowadzenia szkoleń, czy istnienia realnego problemu molestowania.

Wysoki wskaźnik negatywnych odpowiedzi dotyczących istnienia wewnętrznych regulacji określających sposób działania w przypadkach molestowania i molestowania seksualnego uzyskano z czterech związków (67%-75% odpowiedzi „zdecydowanie nie" oraz „raczej nie"). Najwyższe odsetki odpowiedzi pozytywnych oscylują w granicach 56%-60%, zatem wśród zawodniczek i zawodników nie ma zgodności ani pewności co do tego, czy takie regulacje istnieją w ich klubie/związku. W jednym związku obserwowana jest sytuacja, gdzie prawie połowa respondentów (45%) odpowiedziała „trudno powiedzieć".

Istnieją związki, w których przynajmniej 8 na 10 zawodniczek i zawodników zadeklarowało, że w ich klubie lub związku nigdy nie były przeprowadzane szkolenia dotyczące równego traktowania i właściwego kształtowania relacji, tak aby nie dochodziło do molestowania. Można przypuszczać, że taka zgodność wśród respondentek i respondentów oznacza, że szkolenia faktycznie nie były przeprowadzane. Są to odpowiedzi z 5 związków (80%-92% odpowiedzi „zdecydowanie nie" i „raczej nie"). Odpowiedzi „tak" w żadnym ze związków nie przekroczyły 40%. Respondentki i respondenci z jednego związku, analogicznie jak w poprzednim pytaniu, często wskazywali odpowiedź „trudno powiedzieć" (45%).

Molestowanie nie jest realnym problemem w ich klubie/związku według wszystkich lub niemal wszystkich odpowiadających należących do 5 związków (91%-100% odpowiedzi „zdecydowanie nie" i „raczej nie"). Na drugim biegunie znalazły się odpowiedzi z dwóch związków, gdzie uzyskano relatywnie najwięcej odpowiedzi „zdecydowanie tak" i „raczej tak" (33% i 46%).

Dwa związki z najwyższymi odsetkami deklaracji, że molestowanie raczej lub zdecydowanie jest realnym problemem w związku to jednocześnie związki, z których uzyskano duże odsetki odpowiedzi negatywnych w pytaniach o istnienie wewnętrznych regulacji i przeprowadzenie szkoleń na temat molestowania.

4.4. Doświadczenie molestowania i molestowania seksualnego

W kolejnym bloku kwestionariusza respondentom i respondentkom zostało zaprezentowanych 21 stwierdzeń opisujących różne sytuacje: z obszaru znęcania się psychicznego (9 stwierdzeń), przemocy fizycznej (4 stwierdzenia) oraz molestowania seksualnego (8 stwierdzeń). Przy każdym stwierdzeniu respondenci i respondentki zostali poproszeni o to, aby wskazać, czy doświadczyli sytuacji osobiście oraz czy byli świadkiem takiej sytuacji dotyczącej innej osoby.

W trakcie wypełniania kwestionariusza respondenci i respondentki, którzy wskazali, że doświadczyli osobiście danej sytuacji lub też byli jej świadkiem, zostali poproszeni także o to, by wskazać, ile razy w ciągu ostatniego roku sytuacja miała miejsce („Ile razy w ciągu ostatniego roku ta sytuacja dotyczyła Cię osobiście?" lub też „Ile razy w ciągu ostatniego roku był(e/a)ś świadkiem takiej sytuacji dotyczącej innej osoby?"). Na etapie adaptacji ankiety przez Wykonawcę do formy on-line popełniono błąd – zabrakło możliwości wskazania odpowiedzi dla osób, które doświadczyły danej sytuacji lub też były jej świadkiem, ale nie było to w ostatnim roku (poprawnym byłoby zatem dodanie odpowiedzi „sytuacja ta nie miała miejsca w ostatnim roku" lub zmiana wprowadzonego zakresu z 1-50 na 0-50). Respondenci i respondentki musieli wskazać jakąś liczbę w zakresie 1-50, aby przejść do kolejnego pytania. Należy zatem mieć na uwadze, że ci, którzy sytuacji nie doświadczyli w ostatnim roku, a wcześniej, także musieli wskazać jakąś liczbę w zakresie 1-50. Zadecydowano o nieumieszczeniu w raporcie wyników odnoszących się do tych kwestii.

Prawie połowa badanych osób (48%) doświadczyła przynajmniej jednej sytuacji dotyczącej molestowania lub molestowania seksualnego w ramach wyczynowego uprawiania sportu. **Wśród kobiet 60% doświadczyło co najmniej jednej sytuacji z zakresu molestowania lub molestowania seksualnego, wśród mężczyzn było to 39%**. Średnia liczba typów doświadczanych negatywnych sytuacji przez daną osobę wynosi 2,8 ogółem, 3,2 wśród kobiet oraz 2,4 wśród mężczyzn. **Świadkiem co najmniej jednej sytuacji było 49% badanych osób. Ponownie, wyniki różnią się ze względu na płeć (wśród kobiet było to 57%, wśród mężczyzn – 44%)**. Liczba negatywnych sytuacji, których ba-

dane osoby były świadkami, wynosi średnio 2,4 ogółem, 2,5 wśród kobiet oraz 2,3 wśród mężczyzn.

4.4.1. Doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego

Znęcania się psychicznego doświadczyło 45% badanych osób. Kobiety częściej niż mężczyźni mają za sobą takie doświadczenia (57% vs 36%). Wykresy: 12, 14, 16 to te same wykresy – powtarzane są w różnych częściach raportu dla przybliżenia kontekstu dla każdej z form molestowania.

Wykres 12. Doświadczenia molestowania i molestowania seksualnego

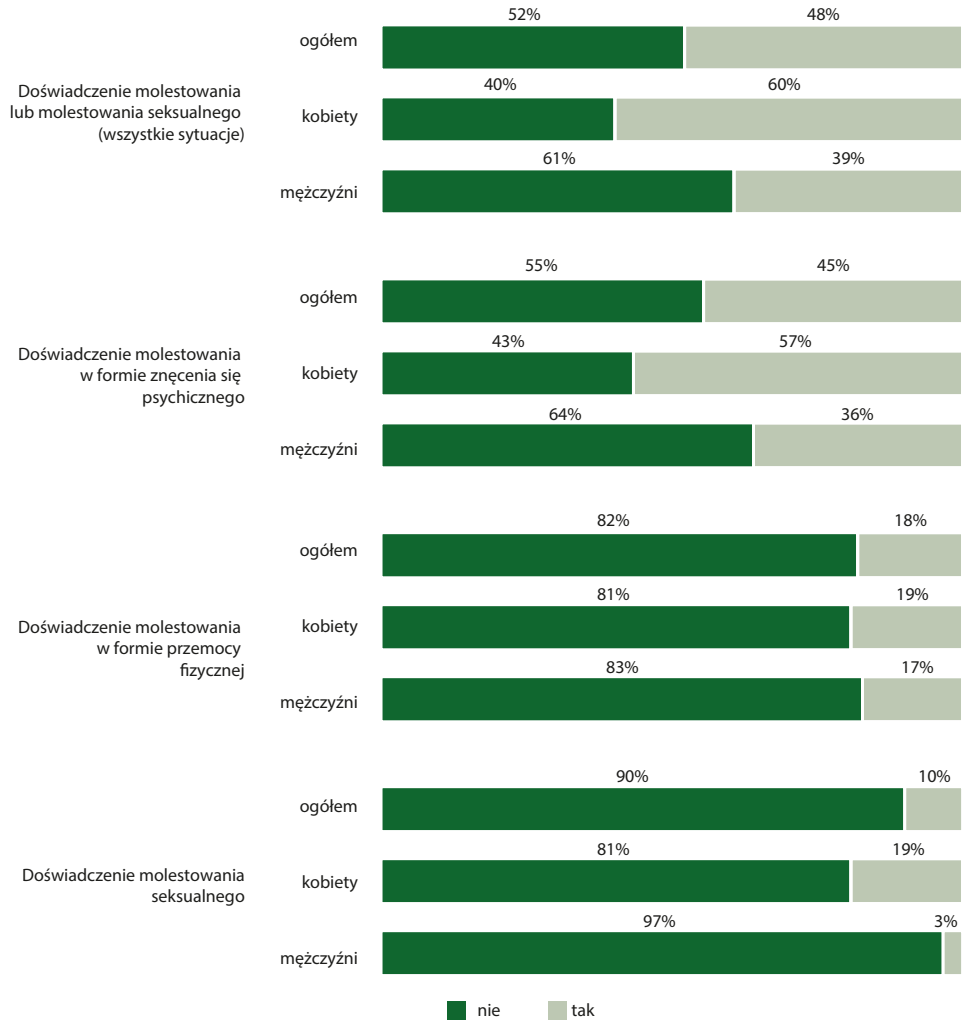

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

W odniesieniu do molestowania w formie znęcania się psychicznego zawodniczki i zawodnicy najczęściej wskazywali na poniższe sytuacje jako te, których najczęściej doświadczali osobiście:

- „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (26%),
- „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (24%),
- „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (12%).

W przypadku kobiet sytuacje wskazywane jako najczęściej występujące są analogiczne do powyższych, na poziomie ogólnym. Jednocześnie sytuacje te występowały częściej w porównaniu do mężczyzn (32% vs 23% przy sytuacji „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów", ogółem 26%. 30% vs 20% przy sytuacji „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników", ogółem 24%. 25% vs 2% przy sytuacji „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)", ogółem 12%).

Wśród trzech najczęściej wskazywanych sytuacji przez mężczyzn także, podobnie jak ogółem i wśród kobiet, pojawia się „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (23%) oraz „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (20%). Trzecią najczęściej wskazywaną sytuacją było „Ktoś Cię uporczywie nękał (np. obserwował, śledził, wysyłał niechciane wiadomości, nachodził, rozprowadzał nieprawdziwe informacje na Twój temat)" (8% wśród mężczyzn). Ogółem na tę sytuację wskazało 10%, wśród kobiet 14%, co stanowi różnicę w porównaniu do mężczyzn.

Kolejne 5 sytuacji z części dotyczącej znęcania się psychicznego, jako te, których respondenci i respondentki doświadczyli osobiście, były wskazywane rzadziej (na poziomie ogólnym przez 9% badanych osób lub mniej). „Ktoś nakłaniał Cię do zażywania określonych substancji lub stosowania określonej diety w celu utraty wagi lub poprawy wyników" wskazało ogółem 8%, wśród kobiet 11%, wśród mężczyzn 6% (wynik wyższy u kobiet). „Ktoś lekceważył lub ignorował Twoje pogorszone samopoczucie związane z cyklem miesiączkowym" wskazało 21% kobiet. „Ktoś wpływał na Twoje plany prokreacyjne lub rodzinne (np. zakazywał zachodzenia w ciążę, sugerował przerwanie ciąży lub w inny sposób wpływał na decyzje o posiadaniu dzieci)" wskazało ogółem 1% badanych osób, 2% kobiet oraz 1% mężczyzn. „Ktoś wykluczył Cię z drużyny lub uniemożliwił konty-

nuowanie treningów ze względu na ciążę, urodzenie dziecka lub fakt zostania rodzicem" wskazało ogółem 0,3% badanych osób, 1% kobiet oraz 0% mężczyzn. Przy tych dwóch ostatnich sytuacjach mężczyźni częściej niż kobiety wybierali odpowiedź „nie chcę odpowiadać" (8-9% mężczyzn, wśród kobiet było to 3%).

Warto zwrócić uwagę na sytuację „Ktoś groził Ci użyciem przemocy fizycznej (obawiał(e/a)ś się, że spotka Cię krzywda)". O ile jest to sytuacja, której relatywnie rzadko doświadczyły badane osoby (ogółem 4%), o tyle częściej spotykają się z nią mężczyźni niż kobiety („ani osobiście ani jako świadek" wskazało 91% kobiet i 86% mężczyzn, „osobiście" 3% kobiet i 4% mężczyzn, jako świadek 3% kobiet i 6% mężczyzn).

Jakie sytuacje były tymi, których respondenci i respondentki byli świadkami? Zawodnicy i zawodniczki wskazywali najczęściej na te same sytuacje, które pojawiły się jako najczęściej występujące przy osobistych doświadczeniach, zmieniła się natomiast ich kolejność:

- „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (26%),
- „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (21%),
- „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (13%).

Zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn, sytuacje wskazywane jako te, których najczęściej byli świadkami, są analogiczne do powyższych, na poziomie ogólnym. Świadkiem sytuacji, gdy ktoś wyśmiewał się, ubliżał lub obrażał, krzyczał na kogoś lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów było 25% kobiet i 26% mężczyzn, ogółem 26%. Świadkiem sytuacji, gdy ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty wobec kogoś (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj), było 27% kobiet i 17% mężczyzn (co jest odsetkiem niższym w porównaniu do kobiet), ogółem 21%. Z kolei sytuację, gdy ktoś ignorował kogoś lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec kogoś wyższe wymagania niż wobec innych zawodników, zaobserwowało 15% kobiet, 12% mężczyzn, 13% ogółem.

Kolejne 6 sytuacji z części dotyczącej znęcania się psychicznego, jako te, których respondenci i respondentki byli świadkami, były wskazywane rzadziej (na poziomie ogólnym przez 6% badanych osób lub mniej). Jednocześnie, dla 3 z 6 tych sytuacji u kobiet odsetki te były wyższe niż u mężczyzn. Świadkami sytuacji, gdy ktoś nakłaniał do zażywania określonych substancji lub stosowania określonej diety w celu utraty wagi lub poprawy wyników, częściej były kobiety w porównaniu do mężczyzn (9% vs 4%, ogółem 6%). Świadkami sytuacji, gdy ktoś lekceważył lub ignorował pogorszone samopoczucie związane z cyklem miesiączkowym było 14% kobiet i 1% mężczyzn, ogółem 6%. Świad-

kami sytuacji, gdy ktoś wykluczył z drużyny lub uniemożliwił kontynuowanie treningów ze względu na ciążę, urodzenie dziecka lub fakt zostania rodzicem, było 2% kobiet i 0,4% mężczyzn, ogółem 1%.

Są też 3 stwierdzenia, względem których odpowiedzi kobiet i mężczyzn są na podobnym poziomie. Były to następujące sytuacje: ktoś uporczywie nękał (5% kobiet i 6% mężczyzn, ogółem 6%), ktoś groził użyciem przemocy fizycznej (3% kobiet i 6% mężczyzn, ogółem 5%), ktoś wpływał na plany prokreacyjne lub rodzinne (np. zakazywał zachodzenia w ciążę, sugerował przerwanie ciąży lub w inny sposób wpływał na decyzje o posiadaniu dzieci) (2% kobiet i 1% mężczyzn, ogółem 1%).

Wykres 13. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (1/4)

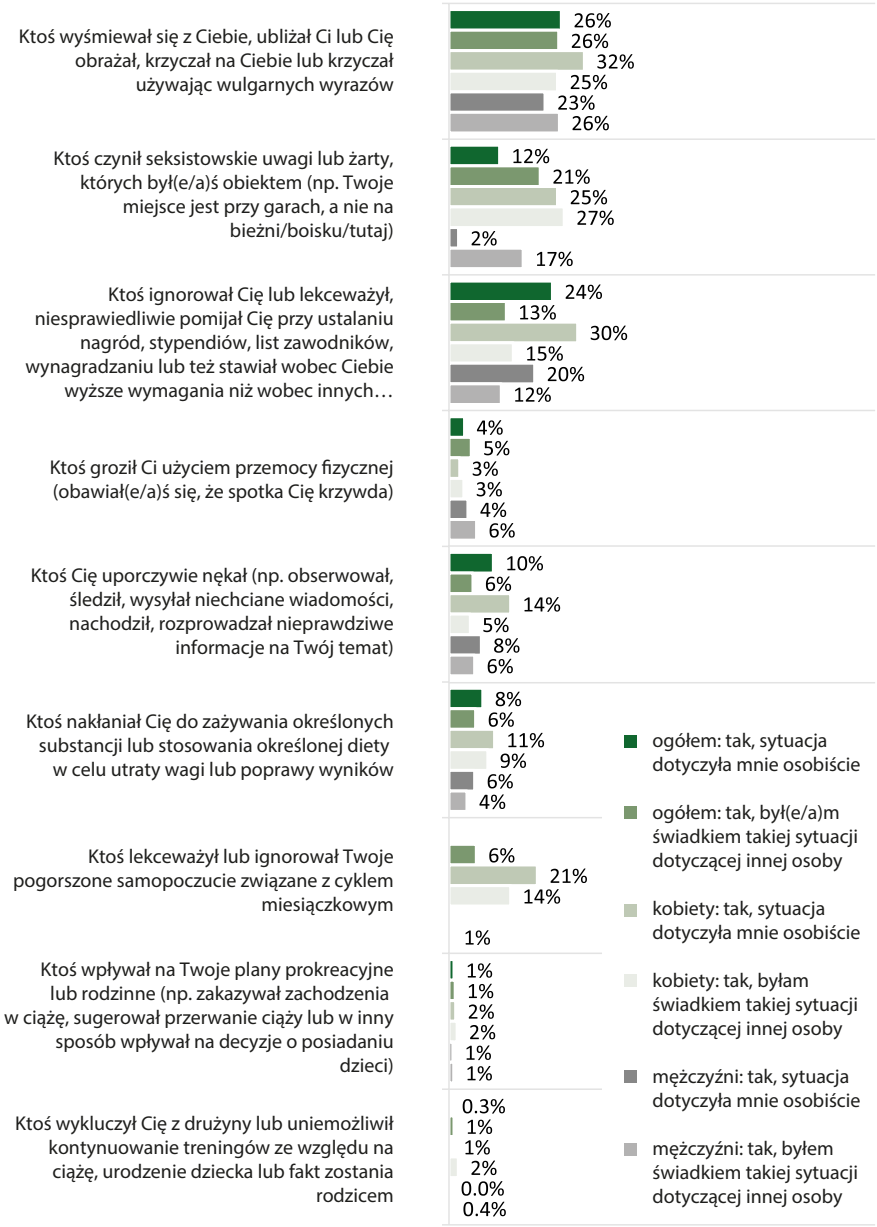

Możliwe wiele odpowiedzi - wartości nie sumują się do 100%. Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Wyniki badania z tej części (osobiste doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego) zostały także przeanalizowane pod kątem dodatkowych zmiennych metryczkowych – przedziałów wiekowych, przedziałów czasowych, w jakim badane osoby uprawiają sport wyczynowy w ramach działalności w związku sportowym, częstotliwości treningów, identyfikowania się z grupami mniejszościowymi, wykształcenia oraz pracy zawodowej. Warto zwrócić uwagę szczególnie na takie kwestie, jak:

- młodsze osoby częściej niż starsze zgłosiły doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego (51%-52% w grupach wiekowych 18-24 lata (n=370) oraz 25-34 lata (n=161), 23%-32% w grupach wiekowych 35-44 lata (n=161) oraz 45-54 lat (n=91)). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (30%-33% w grupach wiekowych 18-24 lata oraz 25-34 lata, 10%-19% w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lat)
  - „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (27%-32% w grupach wiekowych 18-24 lata oraz 25-34 lata, 13%-19% w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lat)
  - „Ktoś nakłaniał Cię do zażywania określonych substancji lub stosowania określonej diety w celu utraty wagi lub poprawy wyników" (7%-11% w grupach wiekowych 18-24 lata oraz 25-34 lata, 1%-5% w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lat)
  - „Ktoś lekceważył lub ignorował Twoje pogorszone samopoczucie związane z cyklem miesiączkowym" (12% w grupach wiekowych 18-24 lata oraz 25-34 lata, 1%-2% w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lat)
- ci, którzy trenują od kilku-kilkunastu lat częściej niż ci z najkrótszym lub najdłuższym stażem deklarowali doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego (49%-53% w grupie uprawiających sport w przedziale 6-10 lat (n=222) oraz 11-15 lat (n=200), 31% w grupie uprawiających sport w przedziale 1-3 lata (n=103), 30% w grupie uprawiających sport powyżej 20 lat (n=98)). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (29%-34% w grupie uprawiających sport w przedziale 6-10 lat oraz 11-15 lat, 15% w grupie uprawiających sport w przedziale 1-3 lata, 18% w grupie uprawiających sport powyżej 20 lat)
- ci, którzy trenują 6 lub 8 razy tygodniowo częściej niż ci trenujący z mniejszą częstotliwością deklarowali doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego (51%-58% w grupie trenujących 6 (n=69) oraz 8 razy (n=90) tygodniowo, 27%-37%

w grupie trenujących 2 (n=100) oraz 3 razy (n=138) tygodniowo). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:

- „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (35%-39% w grupie trenujących 6 oraz 8 razy tygodniowo, 14% w grupie trenujących 2 oraz 3 razy tygodniowo)

- osoby uczestniczące w badaniu, które identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna częściej niż ci, którzy wskazali, że nie należą do żadnej grupy mniejszościowej oraz częściej niż ci, którzy identyfikują się jako osoba bezwyznaniowa, zgłosiły doświadczenie molestowania w formie znęcania się psychicznego (76%, n=34) w grupie tych, którzy identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna (n=45, uwaga na niskie liczebności, dane należy traktować jako informacje o charakterze jakościowym), 42% wśród tych, którzy wskazali, że nie należą do żadnej ze wskazanych grup (n=499), 41% w grupie osób bezwyznaniowych (n=97). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (49% w grupie tych, którzy identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna, 23% wśród tych, którzy wskazali, że nie należą do żadnej ze wskazanych grup, 28% w grupie osób bezwyznaniowych)
  - „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (33% w grupie tych, którzy identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna, 10% wśród tych, którzy wskazali, że nie należą do żadnej ze wskazanych grup, 15% w grupie osób bezwyznaniowych)

- zawodowi sportowcy/sportowczynie oraz uczniowie/uczennice/studenci/studentki częściej niż pracujący (czyli zatrudnieni w firmie/przedsiębiorstwie oraz ci, którzy prowadzą działalność gospodarczą na własny rachunek, są właściciel(ami/kami)/ współwłaściciel(ami/kami) firmy lub pomagającymi współmałżonkami) doświadczali molestowania w formie znęcania się psychicznego (58% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń (n=231), 54% w grupie uczniów/uczennic/studentów/studentek (n=312), 35%-37% wśród pracujących (n=396)). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (33-38% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 17%-19% wśród pracujących)
  - „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (16-18% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 7%-14% wśród pracujących)

- „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (30%-34% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 19%-21% wśród pracujących)
- „Ktoś Cię uporczywie nękał (np. obserwował, śledził, wysyłał niechciane wiadomości, nachodził, rozprowadzał nieprawdziwe informacje na Twój temat)" (13%-18% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 7%-10% wśród pracujących)
- „Ktoś nakłaniał Cię do zażywania określonych substancji lub stosowania określonej diety w celu utraty wagi lub poprawy wyników" (12% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 4%-5% wśród pracujących)
- „Ktoś lekceważył lub ignorował Twoje pogorszone samopoczucie związane z cyklem miesiączkowym" (13%-15% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 1%-9% wśród pracujących).

4.4.2. Doświadczenie molestowania w formie przemocy fizycznej

W bloku dotyczącym molestowania w formie przemocy fizycznej, respondentom i respondentkom zaprezentowano cztery sytuacje. Ogólnie rzecz biorąc, **doświadczenie molestowania w formie przemocy fizycznej ma za sobą 18% badanych osób. Wyniki w podziale na płeć są dość zbliżone (19% kobiet i 17% mężczyzn)**. Wykres 12, Wykres 14 i Wykres 16 to ten sam wykres – powtarzany jest w różnych częściach niniejszego raportu dla przybliżenia kontekstu dla każdej z form molestowania.

Wykres 14. Doświadczenia molestowania i molestowania seksualnego

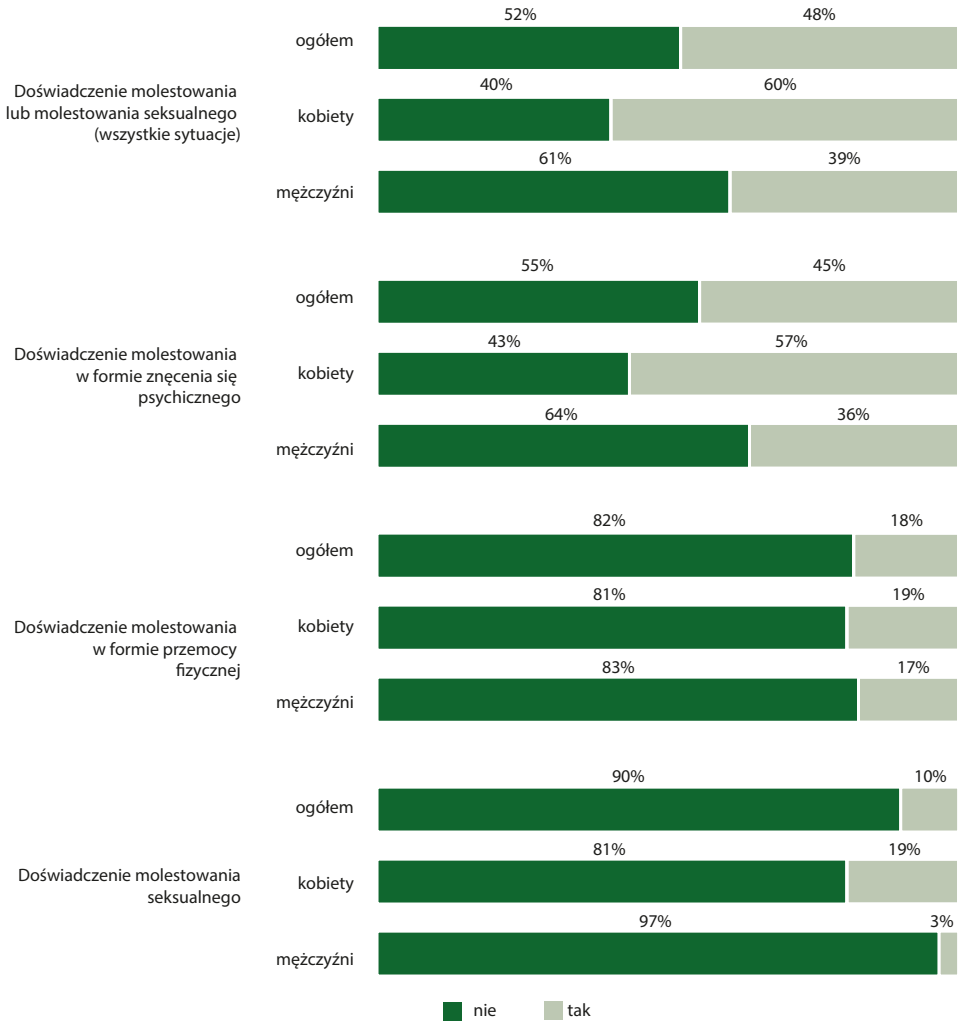

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Najczęściej wskazywaną sytuacją w bloku stwierdzeń z zakresu przemocy fizycznej było „Ktoś tak prowadził trening, że doprowadziło Cię to do odczuwania silnego fizycznego bólu lub zmuszał Cię do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy był(e/a)ś kontuzjowan(y/a) lub wyczerpan(y/a)", czego osobiście doświadczyło 14% kobiet i 11% mężczyzn, ogółem 12% badanych osób. Świadkiem takiej sytuacji było 11% kobiet i 5% mężczyzn, ogółem 8%.

Pozostałe 3 sytuacje z tego bloku zostały wskazane, na poziomie ogólnym, przez 6% badanych osób lub mniej. 6% respondentek i respondentów wskazało na sytuację „Ktoś robił Ci jedną lub więcej z następujących rzeczy: drapał, gryzł, popchnął, przewrócił, spoliczkował, uderzył otwarta dłonią, siłą przytrzymywał, krępował" jako osobiste doświadczenie. W podziale na płeć było to 4% kobiet i 6% mężczyzn. Świadkami takiej sytuacji było 5% badanych osób (analogiczny odsetek w podziale na płeć). 4% respondentek i respondentów wskazało na sytuację „Ktoś celowo niszczył Twoje rzeczy" jako osobiste doświadczenie (analogiczny odsetek w podziale na płeć). Tyle samo respondentów i respondentek wskazało, że było świadkiem takiej sytuacji (w podziale na płeć: 2% kobiet i 5% mężczyzn, co jest wynikiem wyższym w przypadku mężczyzn). 2% respondentek i respondentów wskazało na sytuację „Ktoś uderzał Cię pięścią, kopał lub uderzał innym przedmiotem, np. kijem, rakietą, piłką lub dusił" jako osobiste doświadczenie. W podziale na płeć było to 1% kobiet i 3% mężczyzn. Świadkami takiej sytuacji było 2% badanych osób (analogiczny odsetek w podziale na płeć).

Wykres 15. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (2/4)

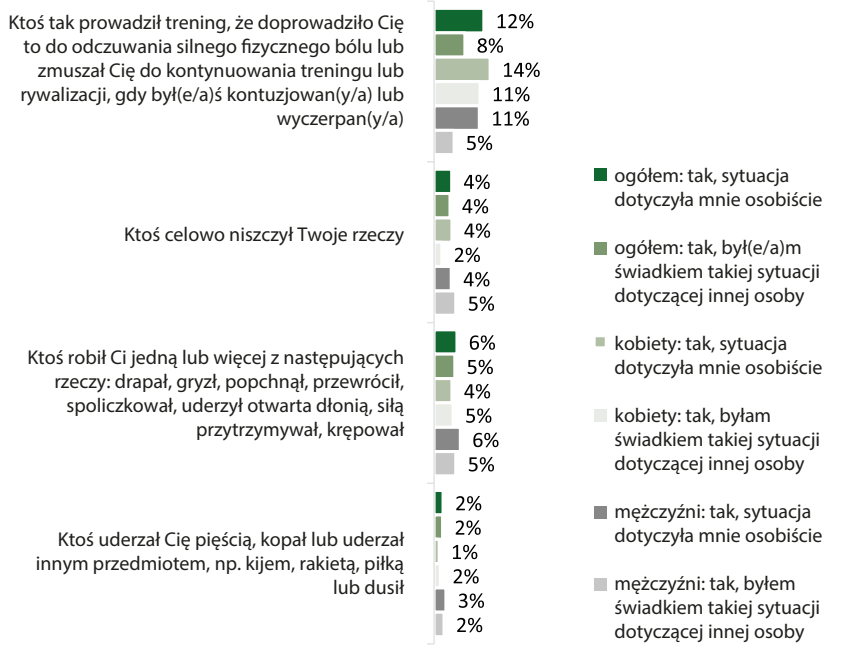

Możliwe wiele odpowiedzi - wartości nie sumują się do 100%. Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Wyniki badania z tej części (osobiste doświadczenie molestowania w formie przemocy fizycznej) zostały także przeanalizowane pod kątem dodatkowych zmiennych metryczkowych – przedziałów wiekowych, przedziałów czasowych, w jakim badane osoby uprawiają sport wyczynowy w ramach działalności w związku sportowym, częstotliwości treningów, identyfikowania się z grupami mniejszościowymi, wykształcenia oraz pracy zawodowej. Warto zwrócić uwagę szczególnie na takie kwestie, jak:

- młodsze osoby częściej niż starsze doświadczają molestowania w formie przemocy fizycznej (25% w grupie wiekowej 18-24 lata (n=370), 8% w grupie wiekowej 35-44 lata (n=96) oraz 45-54 lata (n=91). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś tak prowadził trening, że doprowadziło Cię to do odczuwania silnego fizycznego bólu lub zmuszał Cię do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy był(e/a)ś kontuzjowan(y/a) lub wyczerpan(y/a)" (16% w grupie wiekowej 18-24 lata, 4%-8% w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lata)
  - „Ktoś uderzał Cię pięścią, kopał lub uderzał innym przedmiotem, np. kijem, rakietą, piłką lub dusił" (4% w grupie wiekowej 18-24 lata, 0% w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lata)
- ci, którzy trenują od 11-15 lat częściej niż ci z najdłuższym stażem doświadczają molestowania w formie przemocy fizycznej (27% w grupie uprawiających sport w przedziale 11-15 lat (n=200), 11% w grupie uprawiających sport powyżej 20 lat (n=98)
- ci, którzy trenują częściej niż ci trenujący z mniejszą częstotliwością doświadczają molestowania w formie przemocy fizycznej (32% w grupie trenujących 8 razy (n=90) tygodniowo, 6% w grupie trenujących 2 razy tygodniowo (n=100)
- osoby ze średnim wykształceniem częściej niż osoby z wyższym wykształceniem doświadczają molestowania w formie przemocy fizycznej (22% wśród osób ze średnim wykształceniem (n=301), 13% wśród osób z wyższym wykształceniem (n=350)
- zawodowi sportowcy/sportowczynie oraz uczniowie/uczennice/studenci/studentki częściej niż ci pracujący (czyli zatrudnieni w firmie/przedsiębiorstwie oraz ci, którzy prowadzą działalność gospodarczą na własny rachunek, są właściciel(ami/kami)/współwłaściciel(ami/kami) firmy lub pomagającymi współmałżonkami) doświadczali molestowania w formie przemocy fizycznej (23% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń (n=231), 26% w grupie uczniów/uczennic/studentów/studentek (n=312), 8%-13% wśród pracujących (n=396)). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś tak prowadził trening, że doprowadziło Cię to do odczuwania silnego fizycznego bólu lub zmuszał Cię do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy był(e/a)ś kontuzjowan(y/a) lub wyczerpan(y/a) (16%-17% w grupie zawodowych sportowców/sportowczyń oraz uczniów/uczennic/studentów/studentek, 6%-10% wśród pracujących).

4.4.3. Doświadczenie molestowania seksualnego

W ostatnim, trzecim bloku, gdzie respondentom i respondentkom wskazywano różne sytuacje z prośbą o wskazanie, czy doświadczyli ich osobiście, czy też byli ich świadkami, zaprezentowano osiem zdarzeń odnoszących się do **molestowania seksualnego**. Takiej sytuacji **osobiście doświadczył co dziesiąty badany. Jednocześnie, doświadczenia takie częściej mają za sobą kobiety w porównaniu do mężczyzn (19% vs 3%).** Wykresy: 12, 14, 16 to te same wykresy – powtarzane są w różnych częściach raportu dla przybliżenia kontekstu dla każdej z form molestowania.

Wykres 16. Doświadczenia molestowania i molestowania seksualnego

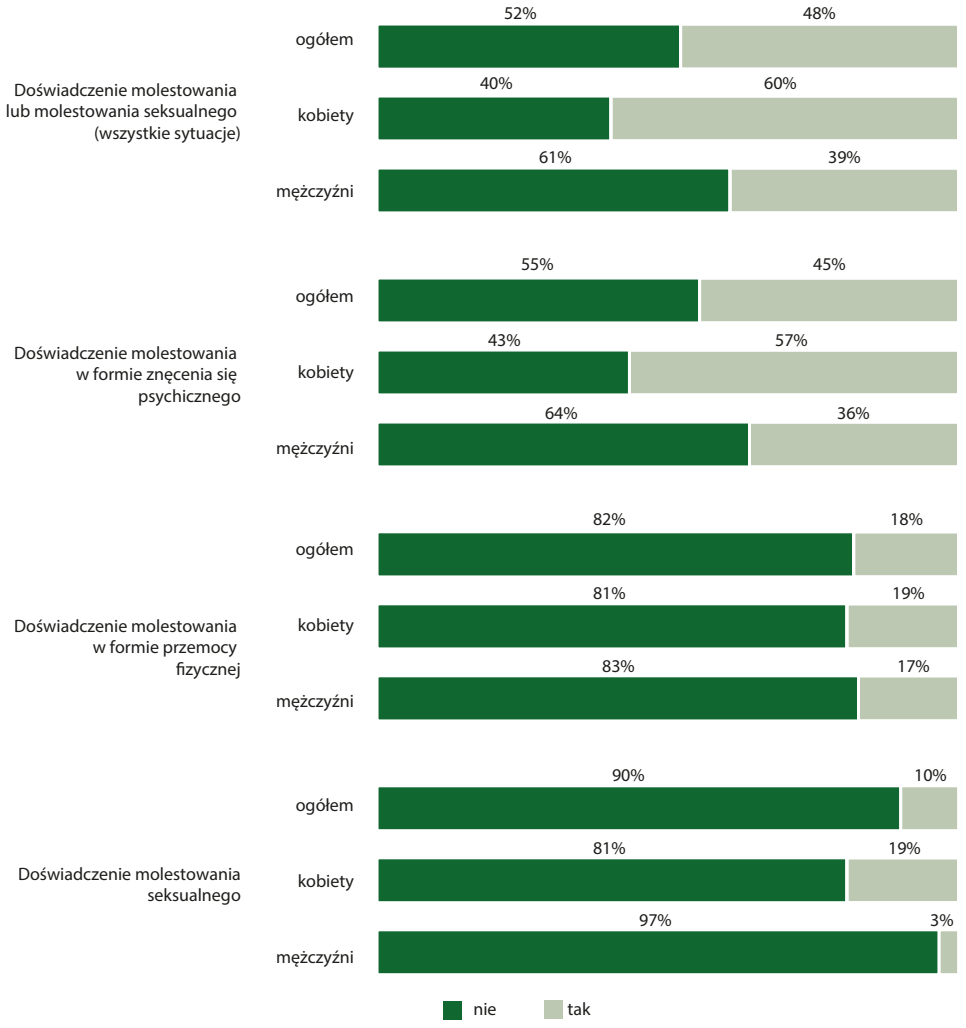

Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

W bloku dotyczącym molestowania seksualnego szczególnie wyróżnia się sytuacja „Ktoś zaczepiał Cię seksualnie wbrew Twojej woli (np. żartem lub komentarzem o podtekście seksualnym) lub ktoś wysyłał Ci zdjęcia, filmy lub inne materiały o charakterze seksualnym wbrew Twojej woli lub obnażył się w Twojej obecności". Sytuacji takiej doświadczyło 7% respondentek i respondentów. Widoczne są różnice w odpowiedziach kobiet i mężczyzn (16% vs 1%). Świadkami takiej sytuacji było ogółem 6% badanych osób, ponownie częściej kobiety w porównaniu do mężczyzn (8% vs 4%). Warto spojrzeć na dane także przez pryzmat odpowiedzi „nie, sytuacja nie dotyczyła mnie osobiście ani nie był(e/a)m świadkiem takiej sytuacji", którą wskazało 75% kobiet, natomiast wśród mężczyzn było to 94%.

Kolejne 2 z 8 sytuacji zostało wskazanych przez 2% badanych osób. „Ktoś dotykał Cię seksualnie wbrew Twojej woli lub usiłował pocałować Cię wbrew Twojej woli" doświadczały osobiście częściej kobiety niż mężczyźni (5% vs 0,2%, ogółem 2%). Świadkami takiej sytuacji było 3% kobiet i 1% mężczyzn, ogółem 2%. Ponownie warto spojrzeć na dane także przez pryzmat odpowiedzi „nie, sytuacja nie dotyczyła mnie osobiście ani nie był(e/a)m świadkiem takiej sytuacji", którą przy tym stwierdzeniu wskazało 89% kobiet, natomiast wśród mężczyzn było to 97%. 2% badanych osób wskazało także, że „Ktoś rozsyłał zdjęcia, filmy lub inne materiały, które przedstawiały Ciebie w kompromitującej lub jednoznacznie seksualnej pozie lub sytuacji". Taki sam odsetek widoczny jest dla odpowiedzi „tak, był(e/am) świadkiem takiej sytuacji dotyczącej innej osoby". Analizując odpowiedzi kobiet i mężczyzn przy tym stwierdzeniu, na poziomie osobistych doświadczeń czy też bycia świadkiem, wyniki są zbliżone (około 1-2%).

5 z 8 sytuacji właściwie nie mają miejsca (lub też: zdarzają się relatywnie rzadko, na poziomie zaokrąglenia, ogółem było to 0%). Były to pojedyncze zgłoszenia. Dotyczy to sytuacji: „Ktoś domagał się od Ciebie przesłania zdjęcia, filmu lub innego materiału przedstawiającego Ciebie w jednoznacznie seksualnej pozie lub sytuacji" (0,3% ogółem, 2 osoby – kobieta i mężczyzna –doświadczyły osobiście, a 0,3% badanych osób ogółem [2 osoby – kobieta i mężczyzna]) było świadkiem takiej sytuacji), „Ktoś zmusił Cię do intymnego dotykania siebie lub innej osoby, pieszczot, pettingu lub podobnego zachowania" (0,4% ogółem, 3 osoby – same kobiety – doświadczyły osobiście, a 0,4% badanych osób ogółem [3 osoby – 2 kobiety i 1 mężczyzna]) było świadkiem takiej sytuacji), „Ktoś dał Ci do zrozumienia, że jeśli nie zgodzisz się na stosunek seksualny lub inne czynności seksualne, może to mieć w przyszłości negatywne konsekwencje, np. dla Twojej kariery" (0,4% ogółem, 3 osoby – same kobiety – doświadczyły osobiście, a 1% badanych osób ogółem [6 osób – 3 kobiety i 3 mężczyzn] było świadkiem takiej sytuacji), „Ktoś usiłował zmusić Cię do stosunku seksualnego z penetracją (oralną, waginalną lub analną)" (0,4% ogółem, 3 osoby – 2 kobiety i 1 mężczyzna – doświadczyły osobiście, a 0,1% badanych osób ogółem [1 osoba, kobieta] było świadkiem takiej sytuacji) „Ktoś zmusił Cię do stosunku seksualnego z penetracją (oralną, waginalną lub analną)" (0,3% ogółem, 2 osoby – kobieta i mężczyzna – doświadczyły osobiście, a 0,1% badanych osób ogółem [1 osoba – kobieta] było świadkiem takiej sytuacji). Przy 4 ostatnich stwierdzeniach warto zwrócić także uwagę na

to, że mężczyźni częściej wskazywali na odpowiedź „nie, sytuacja nie dotyczyła mnie osobiście ani nie był(e/a)m świadkiem takiej sytuacji" (97%-99% mężczyzn vs 96%-97% kobiet).

Wykres 17. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (3/4)

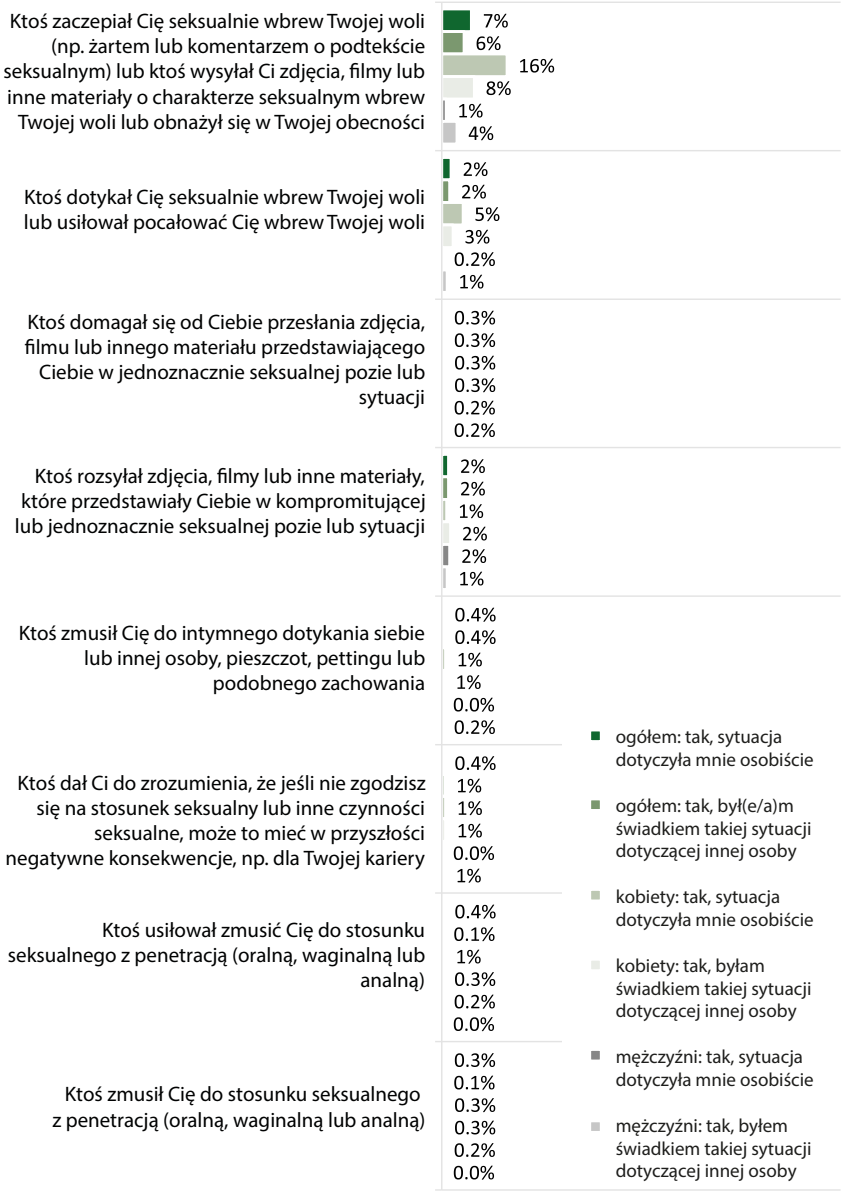

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

Wyniki badania z tej części (osobiste doświadczenie molestowania w formie molestowania seksualnego) zostały także przeanalizowane pod kątem dodatkowych zmiennych metryczkowych – przedziałów wiekowych, przedziałów czasowych, w jakich badane osoby uprawiają sport wyczynowy w ramach działalności w związku sportowym, częstotliwości treningów, identyfikowania się z grupami mniejszościowymi, wykształcenia oraz pracy zawodowej. Warto zwrócić uwagę szczególnie na takie kwestie, jak:

- młodsze osoby częściej niż starsze wskazywały na doświadczenie molestowania w formie molestowania seksualnego (14% w grupie wiekowej 18-24 lata (n=370), 3% w grupie wiekowej 35-44 lata (n=96)
- osoby, które identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna częściej niż ci, którzy wskazali, że nie należą do żadnej grupy mniejszościowej, wskazywały na doświadczenie molestowania seksualnego (24% w grupie tych, którzy identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna [n=45, uwaga na niskie liczebności, dane należy traktować jako informacje o charakterze jakościowym], 9% wśród tych, którzy wskazali, że nie należą do żadnej ze wskazanych grup [n=499]). Analizując pojedyncze stwierdzenia warto zwrócić uwagę na sytuacje:
  - „Ktoś zaczepiał Cię seksualnie wbrew Twojej woli (np. żartem lub komentarzem o podtekście seksualnym) lub ktoś wysyłał Ci zdjęcia, filmy lub inne materiały o charakterze seksualnym wbrew Twojej woli lub obnażył się w Twojej obecności" (20% w grupie tych, którzy identyfikują się jako gej, lesbijka lub osoba biseksualna, 7% wśród tych, którzy wskazali, że nie należą do żadnej ze wskazanych grup).

4.4.4. Doświadczenie innej formy molestowania lub molestowania seksualnego

Po 21 stwierdzeniach opisujących różne sytuacje z obszaru znęcania się psychicznego, przemocy fizycznej oraz molestowania seksualnego respondenci i respondentki mieli możliwość wskazania, czy doświadczyli innej/innych form molestowania lub molestowania seksualnego w ramach wyczynowego uprawiania sportu. Ponownie zostali poproszeni o to, aby wskazać, czy doświadczyli sytuacji osobiście oraz czy byli świadkami takiej sytuacji dotyczącej innej osoby. 3% badanych osób wskazało, że doświadczyło innej formy molestowania lub molestowania seksualnego. Wyniki różnią się w podziale na płeć (5% kobiet vs 1% mężczyzn). 2% respondentek i respondentów zadeklarowało, że było świadkiem takiej sytuacji. Analogicznie jak przy osobistych doświadczeniach, wyniki różnią się w podziale na płeć (3% kobiet vs 1% mężczyzn). Warto zwrócić uwagę także na odpowiedź „nie, sytuacja nie dotyczyła mnie osobiście ani nie był(e/a)m świadkiem takiej sytuacji", na którą wskazało 90% badanych osób, częściej mężczyźni niż kobiety (95% vs 83%).

Wykres 18. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (4/4)

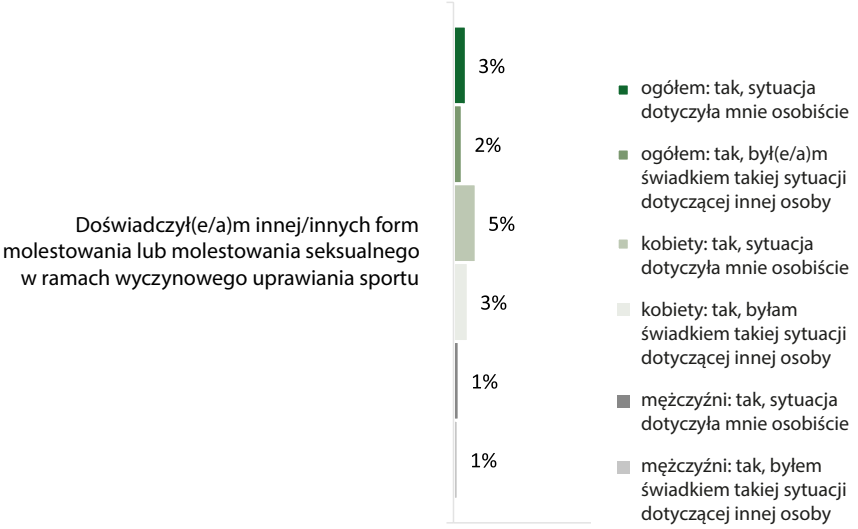

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: wszyscy odpowiadający, n=766 ogółem, n=318 kobiet, n=448 mężczyzn.

4.5. Najpoważniejsze zdarzenie

W dalszej części kwestionariusza uwaga respondentów została przekierowana na najpoważniejsze zdarzenie. Ta część ankiety rozpoczęła się wprowadzeniem „Chcieliśmy teraz zadać kilka dodatkowych pytań o jedno, według Ciebie najpoważniejsze doświadczenie spośród wskazanych przez Ciebie, dotyczących wyczynowego uprawiania sportu". Następnie respondenci i respondentki zostali poproszeni o wybranie tego doświadczenia, które było dla nich najpoważniejsze. W ramach odpowiedzi wyświetlona została lista z tymi stwierdzeniami, które zostały wybrane na wcześniejszym etapie jako osobiste doświadczenie.

Na tę część kwestionariusza udzieliło odpowiedzi 366 respondentów i respondentek, co oznacza, że **48% badanych osób doświadczyło osobiście co najmniej jednej sytuacji z zakresu molestowania lub molestowania seksualnego**.

Osoby, które zgłosiły doświadczenie przynajmniej jednej sytuacji molestowania, najczęściej wskazywały na poniższe sytuacje jako najpoważniejsze:

- „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (30%),

- „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (27%),
- „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (8%).

Odpowiedzi kobiet i mężczyzn wykazują znaczące różnice. Sytuacje wskazywane jako te najpoważniejsze wśród mężczyzn koncentrują się głównie wokół dwóch sytuacji (które wskazało ponad 30% mężczyzn): „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (37% dla mężczyzn, 23% wśród kobiet; 30% ogółem) oraz „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (32% dla mężczyzn, 23% wśród kobiet; 30% ogółem). Trzecią najczęściej wskazywaną sytuacją było „Ktoś tak prowadził trening, że doprowadziło Cię to do odczuwania silnego fizycznego bólu lub zmuszał Cię do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy był(e/a)ś kontuzjowany lub wyczerpan(y/a)" (10% wśród mężczyzn; ogółem na tę sytuację wskazało 7% osób ankietowanych, wśród kobiet – 5%). Kolejne sytuacje mężczyźni wskazywali w 6% lub rzadziej. Wśród kobiet żadna z sytuacji nie była wskazywana tak licznie (powyżej 30%).

W przypadku kobiet sytuacje wskazywane jako najczęściej występujące są analogiczne do tych wskazywanych najczęściej na poziomie ogólnym. Było to: 23% przy sytuacji „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (37% wśród mężczyzn, ogółem 30%), 23% przy sytuacji „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników", (32% wśród mężczyzn, ogółem 27%) oraz 15% przy sytuacji „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (0% wśród mężczyzn, ogółem 8%).

Kolejne sytuacje, które dla respondentek i respondentów były najpoważniejsze, wskazywane były rzadziej (ogółem 6% lub mniej). Co najmniej 2% spośród osób, które doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania wskazało na sytuacje: „Ktoś Cię uporczywie nękał (np. obserwował, śledził, wysyłał niechciane wiadomości, nachodził, rozprowadzał nieprawdziwe informacje na Twój temat" (ogółem 6%, 5% kobiet i 6% mężczyzn), „Ktoś zaczepiał Cię seksualnie wbrew Twojej woli (np. żartem lub komentarzem o podtekście seksualnym) lub ktoś wysyłał Ci zdjęcia, filmy lub inne materiały o charakterze seksualnym wbrew Twojej woli lub obnażył się w Twojej obecności" (ogółem 5%, 10% kobiet i 0% mężczyzn), „Ktoś nakłaniał Cię do zażywania określonych substancji lub stosowania określonej diety w celu utraty wagi lub poprawy wyników" (ogółem 3%, 3% kobiet i 4% mężczyzn), „Ktoś lekceważył lub ignorował Twoje pogorszone samopoczucie związane z cyklem miesiączkowym" (5% kobiet), „Ktoś robił Ci jedną lub więcej z nastę-

pujących rzeczy: drapał, gryzł, popchnął, przewrócił, spoliczkował, uderzył otwartą dłonią, siłą przytrzymywał, krępował" (ogółem 2%, 2% kobiet i 2% mężczyzn), „Ktoś groził Ci użyciem przemocy fizycznej (obawiał(e/a)ś się, że spotka Cię krzywda)" (ogółem 2%, 1% kobiet i 3% mężczyzn), „inna sytuacja" (ogółem 2%, 4% kobiet i 1% mężczyzn).

Sytuacje, które zostały wskazane jako najpoważniejsze przez 1% spośród osób, które doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, to: „Ktoś wpływał na Twoje plany prokreacyjne lub rodzinne (np. zakazywał zachodzenia w ciążę, sugerował przerwanie ciąży lub w inny sposób wpływał na decyzje o posiadaniu dzieci)", „Ktoś celowo niszczył Twoje rzeczy", „Ktoś uderzał Cię pięścią, kopał lub uderzał innym przedmiotem, np. kijem, rakietą, piłką lub dusił", „Ktoś dotykał Cię seksualnie wbrew Twojej woli lub usiłował pocałować Cię wbrew Twojej woli", „Ktoś rozsyłał zdjęcia, filmy lub inne materiały, które przedstawiały Ciebie w kompromitującej lub jednoznacznie seksualnej pozie lub sytuacji".

Warto także zauważyć, że **78% spośród osób, które doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, jako najpoważniejszą wskazało sytuację z obszaru znęcania się psychicznego**.

Na poniższym wykresie zaprezentowano wszystkie sytuacje, które wskazało co najmniej 2% spośród osób, które doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania.

Wykres 19. Które z tych doświadczeń oceniasz jako najpoważniejsze?

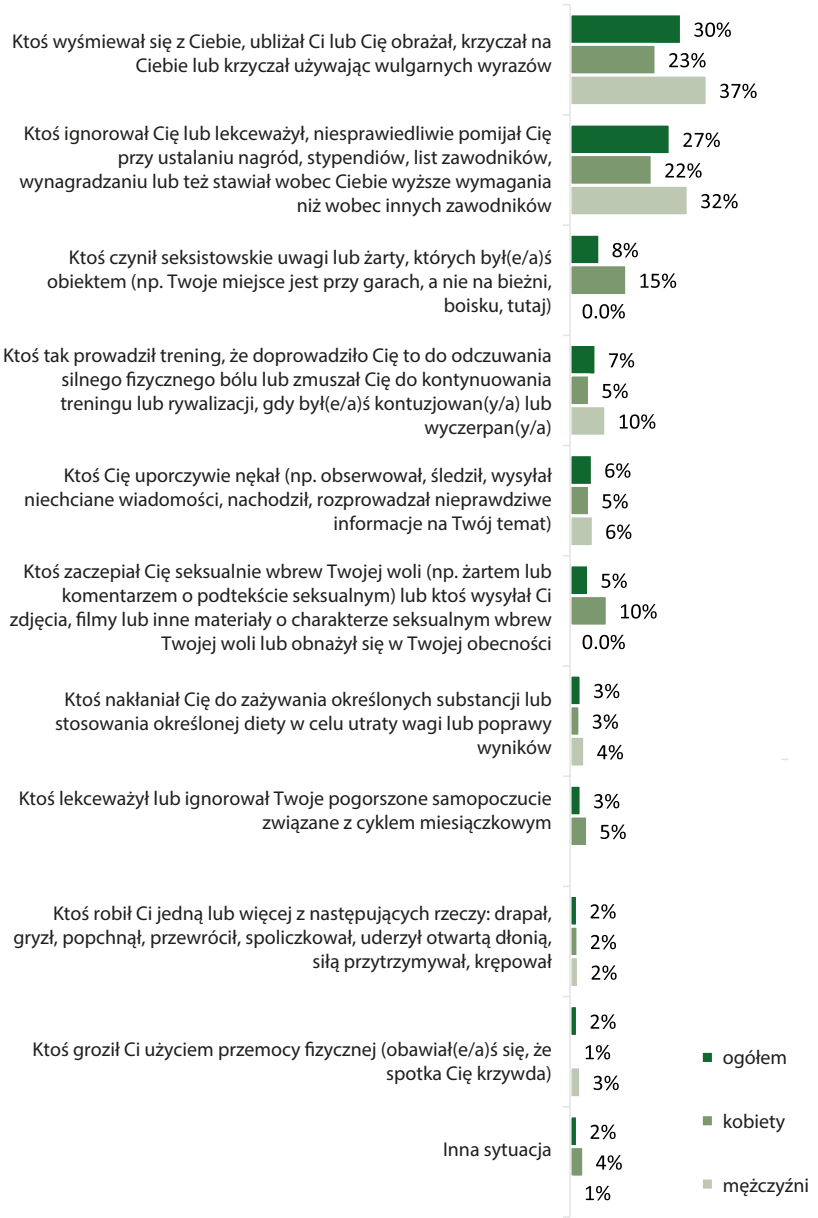

Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

Poproszeni o ocenę, jak poważne było to zdarzenie, respondentki i respondenci najczęściej odpowiadali, że było raczej poważne (36%) lub zdecydowanie poważne (33%). Zdarzenie było raczej mało poważne dla 22% badanych osób, a zdecydowanie mało poważne dla 8%. 3% zawodniczek i zawodników nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie. Mężczyźni częściej niż kobiety uważali, że sytuacja molestowania, której doświadczyli, była raczej mało poważna (28% vs 15%).

Wykres 20. Jak poważne było dla Ciebie to zdarzenie?

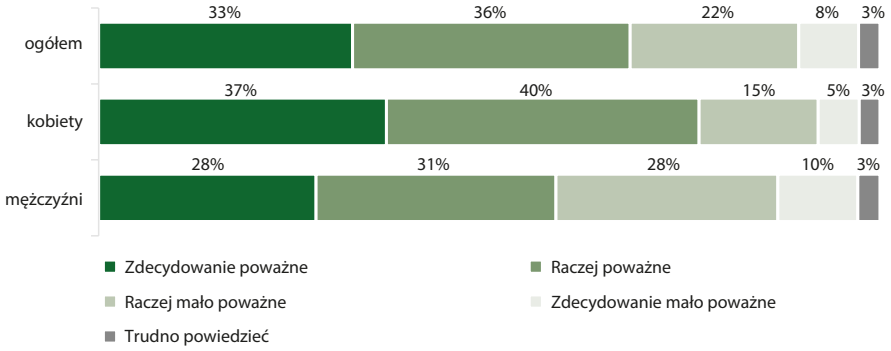

Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

Przeprowadzono także dodatkową analizę. Osoby badane zostały podzielone na dwie grupy – tych, którzy ocenili najważniejsze zdarzenie jako poważne (suma odpowiedzi „zdecydowanie poważne" oraz „raczej poważne", n=249) oraz tych, którzy ocenili zdarzenie jako mało poważne (suma odpowiedzi „raczej mało poważne" oraz „zdecydowanie mało poważne", n=107). W kolejnym kroku sprawdzono, czy są widoczne różnice między tymi dwiema grupami, analizując wskazane przez nie wydarzenie jako to najpoważniejsze. Ci, którzy ocenili zdarzenie jako poważne, najczęściej wskazywali na sytuacje „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (32%), „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (28%) oraz „Ktoś czynił seksistowskie uwagi lub żarty, których był(e/a)ś obiektem (np. Twoje miejsce jest przy garach, a nie na bieżni/boisku/tutaj)" (8%). Ci, którzy ocenili zdarzenie jako mało poważne, najczęściej wskazywali na „Ktoś wyśmiewał się z Ciebie, ubliżał Ci lub Cię obrażał, krzyczał na Ciebie lub krzyczał używając wulgarnych wyrazów" (35%), „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" (14%) oraz „Ktoś tak prowadził trening, że doprowadziło Cię

to do odczuwania silnego fizycznego bólu lub zmuszał Cię do kontynuowania treningu lub rywalizacji, gdy był(e/a)ś kontuzjowan(y/a) lub wyczerpan(y/a)" (11%). Warto zwrócić uwagę, że sytuacja „Ktoś ignorował Cię lub lekceważył, niesprawiedliwie pomijał Cię przy ustalaniu nagród, stypendiów, list zawodników, wynagradzaniu lub też stawiał wobec Ciebie wyższe wymagania niż wobec innych zawodników" pojawia się w obu tych grupach wśród 3 najczęściej wymienianych sytuacji, przy czym odsetek jest wyższy w przypadku badanych osób, które zdarzenie oceniły jako poważne (32% vs 14%). Między grupami istnieje także różnica dla sytuacji „Ktoś lekceważył lub ignorował Twoje pogorszone samopoczucie związane z cyklem miesiączkowym" (1% wśród tych, którzy ocenili zdarzenie jako poważne oraz 5% wśród tych, którzy ocenili zdarzenie jako mało poważne).

Z odpowiedzi respondentek i respondentów wynika, że **sytuacja molestowania łącznie z molestowaniem seksualnym, wskazana jako najpoważniejsze zdarzenie, najczęściej występuje w miejscu treningów (52%) lub miejscu zawodów sportowych (43%).** Jedna czwarta osób, które doświadczyły molestowania, doznały go w miejscu zgrupowania (24%), a co piąta – w Internecie (19%). Molestowania w szatni klubu oraz w trasie na zawody/trening respondentki i respondenci doświadczali podobnie często – 13% i 12%. Pozostałe miejsca były wskazywane rzadziej.

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarowały, że sytuacja molestowania zdarzyła się w trasie na zawody lub trening (16% vs 8%). Mężczyźni natomiast częściej wybierali odpowiedź „nie dotyczy" (11% vs 3%).

Wykres 21. Gdzie to się wydarzyło?

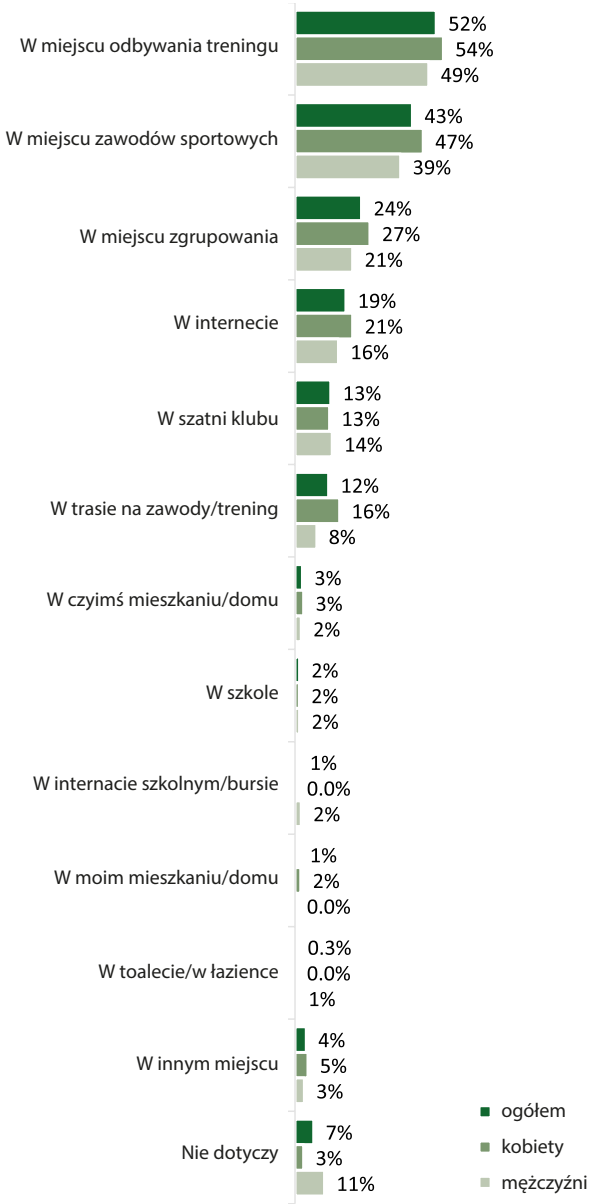

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

W świetle przekazanych odpowiedzi, najczęściej sprawcą molestowania była trenerka lub trener (42%) albo inna zawodniczka lub zawodnik (34%). W ok. jednym na dziesięć przypadków sprawcą molestowania, według udzielających odpowiedzi, była: osoba z kierownictwa związku (13%), ktoś obcy (12%), osoba z kierownictwa klubu (10%). Rzadziej wskazywane odpowiedzi to: inna osoba (6%), pracowniczka lub pracownik administracji klubu (5%), rehabilitantka/rehabilitant lub lekarka/lekarz (1%). 11% osób z doświadczeniem molestowania odmówiło odpowiedzi na to pytanie.

Trenerki i trenerów jako sprawców molestowania częściej wskazywały kobiety (48% vs 36%).

Wykres 22. Kto był sprawcą tego zdarzenia?

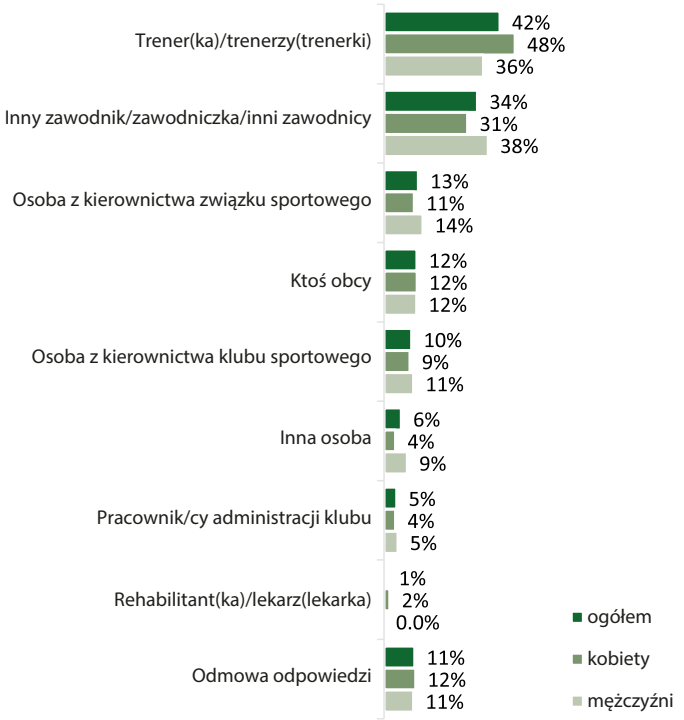

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

Sprawcami sytuacji molestowania uznanej przez respondentki i respondentów za najpoważniejszą byli przede wszystkim mężczyźni (69%). Wyłącznie kobiety były sprawczyniami 10% molestowania. W 22% przypadkach sprawcami byli zarówno mężczyźni, jak i kobiety.

Wykres 23. Jakiej płci była ta osoba lub te osoby?

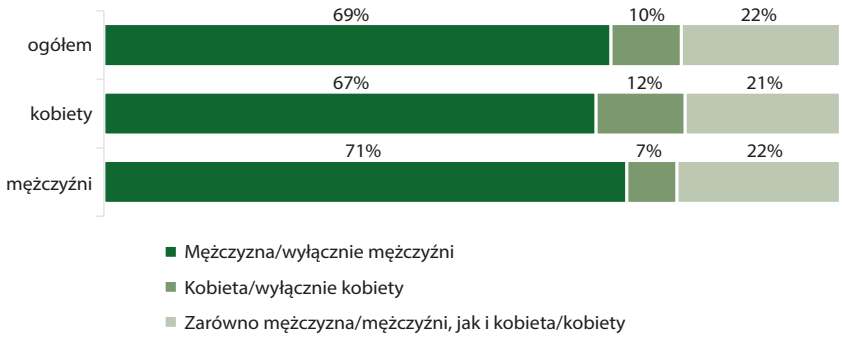

Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

6 na 10 respondentek i respondentów w opisywanej sytuacji nie poczuła się zagrożona (raczej nie – 37%, zdecydowanie nie – 24%). Co dziesiąta osoba zdecydowanie poczuła się zagrożona (11%), a co piąta – raczej zagrożona (22%). Odpowiedź „trudno powiedzieć" wskazało 6% zawodniczek i zawodników.

Kobiety w sytuacji molestowania częściej poczuły się zdecydowanie zagrożone (16% vs 6%), mężczyźni częściej odpowiadali, że takiego zagrożenia zdecydowanie nie odczuli (34% vs 15%).

Wykres 24. Czy poczuł(e/a)ś się zagrożon(y/a) w tej sytuacji?

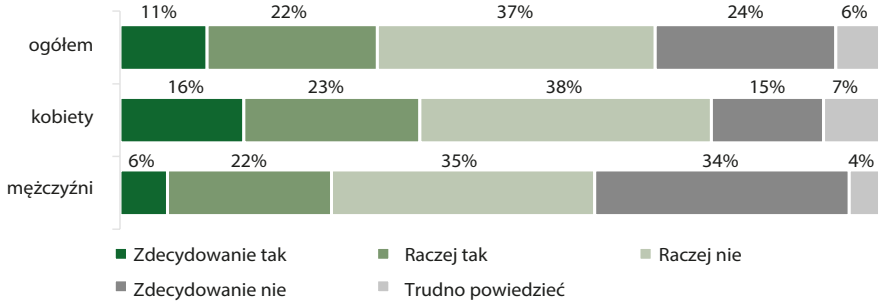

Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

Połowa respondentek i respondentów nie uważa, że do zdarzenia molestowania doszło w związku z którąś z ich cech (47%). Znacznie częściej uważali tak mężczyźni (60% vs 36%).

Płeć (20%) i wiek (16%) to cechy, które najczęściej były wskazywane jako związane z sytuacją molestowania. Kobiety znacząco częściej uważały, że doświadczyły molestowania w związku ze swoją płcią (37% vs 1%) lub wiekiem (24% vs 9%).

Rzadsze były sytuacje molestowania związanego z: orientacją seksualną (4%), niepełnosprawnością (2%), pochodzeniem narodowym (2%) czy pochodzeniem etnicznym lub rasowym (1%).

13% respondentek i respondentów wskazywało inne cechy, a 12% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie (12%). Wśród innych cech, poza wymienionymi w kafeterii, warto zwrócić uwagę na relatywnie często pojawiające się kwestie dotyczące wyglądu/wagi (3%) czy osiągnięć/umiejętności (2%).

Respondenci i respondentki mogli również wskazać, czy do zdarzenia doszło w związku z ich tożsamością płciową czy też z wyznaniem lub przekonaniami religijnymi lub bezwyznaniowością – nikt nie wybrał takiej odpowiedzi.

Pojawiły się również 4 odpowiedzi dotyczące molestowania jako konsekwencji sprzeciwiania się decyzjom władz związku/klubu.

Wykres 25. Czy według Ciebie doszło do tego zdarzenia w związku z którąś z Twoich cech?

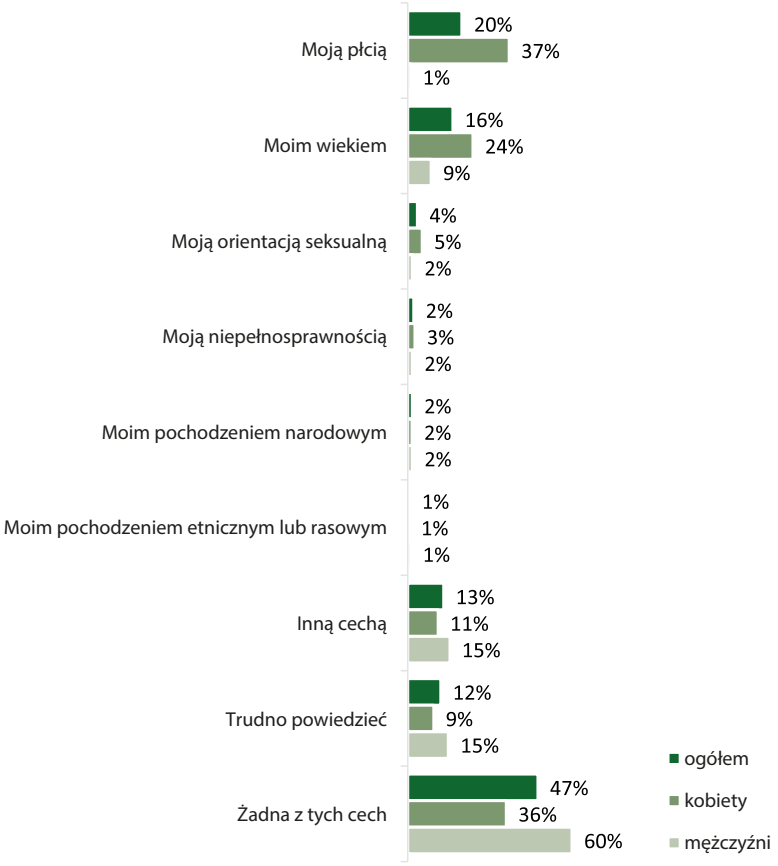

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

Nieco powyżej połowa respondentek i respondentów doświadczających molestowania powiedziała komuś o tym zdarzeniu lub je zgłosiła (55%), a 45% tego nie zrobiło. O sytuacji molestowania częściej mówiły kobiety niż mężczyźni (65% vs 45%).

Niemówienie o wydarzeniu wynikało najczęściej z poczucia, że wydarzenie nie było aż tak poważne, żeby musieć się nim z kimś podzielić (46%). Drugi najczęstszy powód to chęć zapomnienia o wydarzeniu i odzyskania spokoju (23%). Osoby, które doświadczyły sytuacji molestowania, również nie wiedziały, z kim mogłyby porozmawiać (14%), nie sądziły, że ktokolwiek mógłby im pomóc (12%), uznały, że sytuacja zdarzyła się tylko raz (10%), nie chciały narażać relacji ze sprawcą (9%) lub było to dla nich zbyt osobiste (9%). Kolejne, rzadziej wskazywane powody dotyczyły: wstydu (6%), poczucia, że przyczynili się do powstania sytuacji (5%), obawy przed zemstą (5%), szoku (5%), obawy przed nieprzyjemnymi pytaniami (4%).

Co dziesiąta osoba wskazała inny powód (9%). Wśród odpowiedzi otwartych znalazło się 10 mówiących o tym, że badane osoby nie miały potrzeby porozmawiania z kimś o tym zdarzeniu, że starają się nie brać podobnych sytuacji do siebie lub wręcz że są one normalne.

13% osób trudno było powiedzieć dlaczego nie podzieliły się z nikim doświadczeniem. Odpowiedź ta częściej wskazywana była przez mężczyzn (18% vs 6%).

Kobiety natomiast częściej nie mówiły/nie zgłaszały sytuacji molestowania ze względu na wstyd, brak umiejętności znalezienia odpowiednich słów opisujących zdarzenie (13% vs 1%) i obawę przed nieprzyjemnymi pytaniami (9% vs 1%).

Wykres 26. Dlaczego nie powiedział(e/a)ś nikomu o tym zdarzeniu?

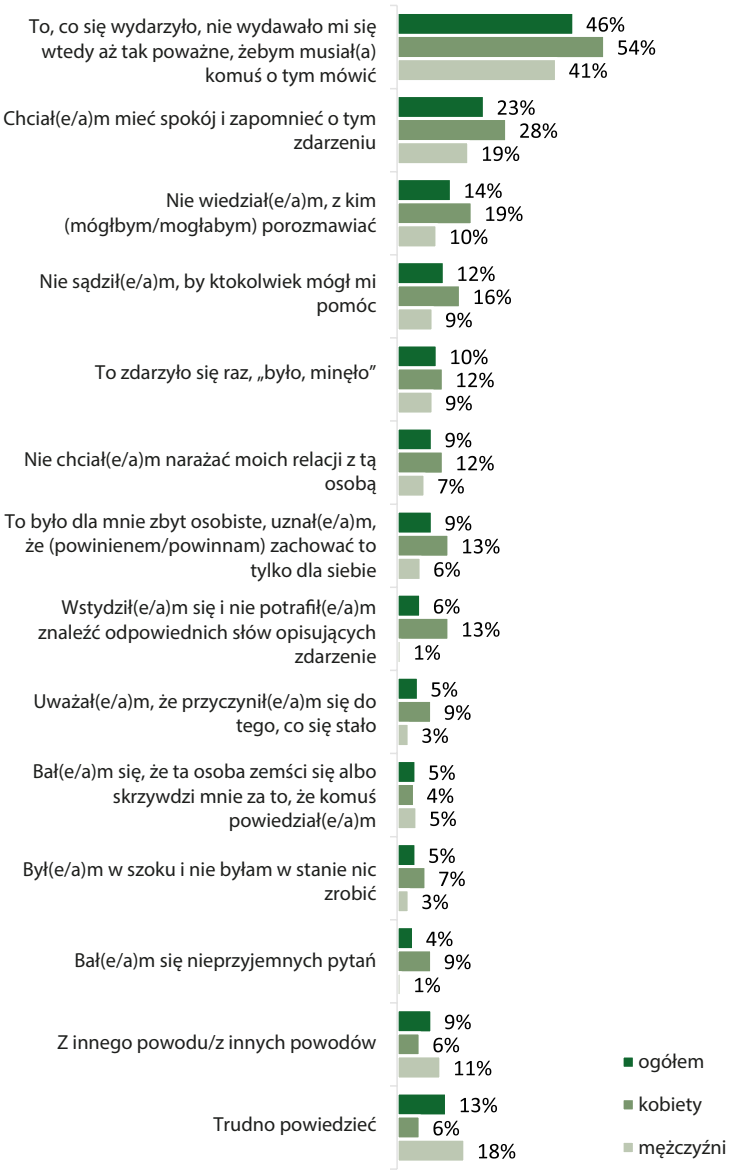

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania i nikomu o tym nie powiedziały/ nie zgłosiły, n=164 ogółem, n=67 kobiet, n=97 mężczyzn.

Osoby, które zdecydowały się podzielić się z kimś informacją o zdarzeniu, najczęściej mówiły o nim: komuś z rodziny (56%), innej zawodniczce/innemu zawodnikowi (54%) lub

komuś z grupy znajomych lub przyjaciół (51%). Trenerce/trenerowi o sytuacji powiedziało 30% badanych osób, partnerce lub partnerowi życiowemu (28%), a innej osobie z klubu lub związku – 24%. 12% zawodniczek i zawodników powiedziało o zdarzeniu terapeutce/terapeucie, 4% osobie na internetowej grupie, forum lub czacie. Po 3% respondentek i respondentów zgłosiło sprawę komisji antydyskryminacyjnej w klubie lub związku, policji lub prokuraturze, prawniczce/prawnikowi lub doradczyni/doradcy. Z lekarką/lekarzem na ten temat rozmawiało 2% respondentek i respondentów.

Zarówno kobiety, jak i mężczyźni zgłaszali się do poszczególnych osób lub grup w podobnym stopniu.

Respondenci i respondentki mogli również wskazać, że ze sprawą zgłosili się do dyżurnej/dyżurnego w telefonie zaufania – nikt nie wybrał takiej odpowiedzi.

Wykres 27. Komu powiedział(e/a)ś o tym zdarzeniu?

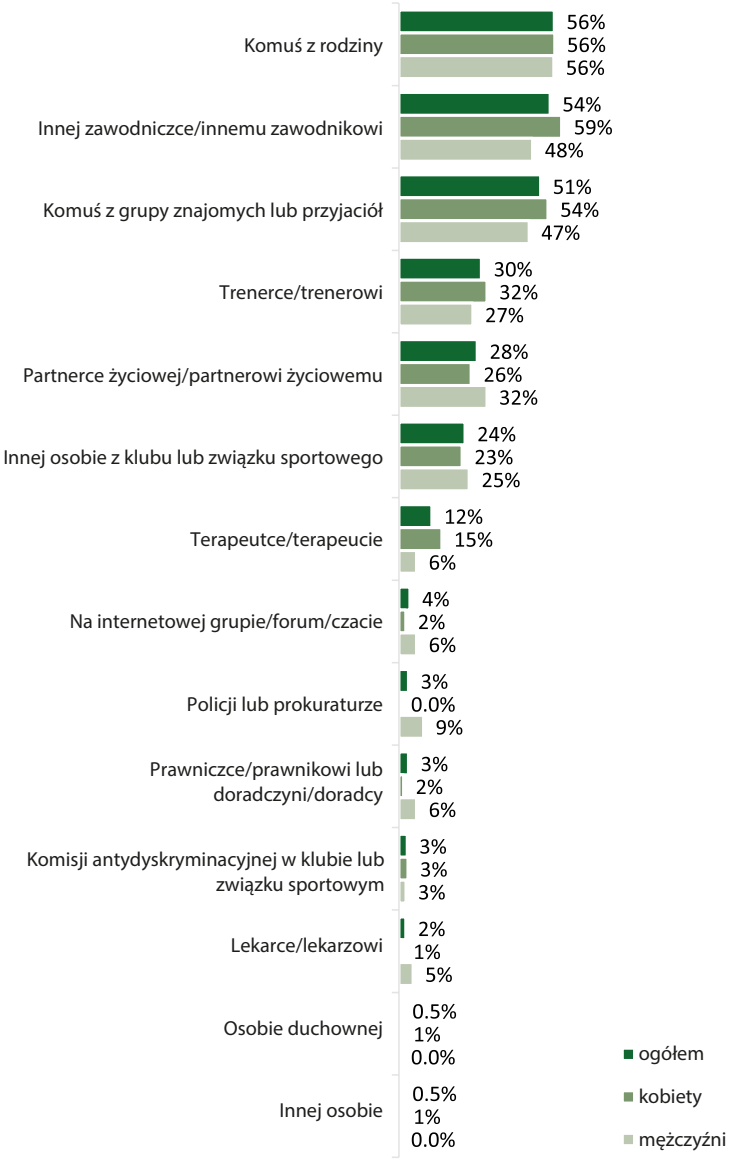

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania i komuś o tym powiedziały/zgłosiły, n=202 ogółem, n=123 kobiet, n=79 mężczyzn.

W znacznej większości sytuacji molestowania wobec sprawcy nie zostały – według odpowiedzi ankietowanych – wyciągnięte konsekwencje (85%). Co dziesiąta osoba nie była pewna, czy wobec osoby odpowiedzialnej za sytuację zaistniały jakiekol-

wiek skutki (9%). Jedynie w 2% przypadków: zostało wszczęte postępowanie w klubie lub związku sportowym, sprawca został zawieszony w czynnościach trenera/zawodnika/pracownika. W 1% sytuacji zostało wszczęte postępowanie sądowe, sprawa została zgłoszona na policję lub zostały wyciągnięte inne konsekwencje w stosunku do sprawcy.

Wśród innych konsekwencji wyciągniętych w stosunku do sprawcy, osoby, które doświadczyły molestowania, wymieniały naganę lub upomnienie słowne, rozmowę obu stron, publiczne przeprosiny i odsunięcie od części obowiązków.

Wykres 28. Czy w związku z zaistniałą sytuacją miało miejsce jakiekolwiek z następujących zdarzeń?

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%.
Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

Dla 75% badanych osób doświadczenie sytuacji molestowania miało negatywne skutki. Najczęściej wymieniane konsekwencje to: uczucie gniewu i/lub rozczarowania (43%), zaniżona samoocena, uczucie upokorzenia (36%), częste wracanie myślami do tej sytuacji (36%), załamanie i przygnębienie (31%), myśli o rezygnacji z kariery sportowej (31%) albo o zmianie klubu, dyscypliny lub trenera (28%). 27% badanych osób w wyniku

zdarzenia utraciło motywację do działania i zdolność koncentracji, w 26% przypadków wpłynęło to na wyniki sportowe, 21% unikała pewnych miejsc lub sytuacji, 19% miała poczucie wstydu i/lub winy, a 13% borykała się z problemami w kontaktach międzyludzkich. Rzadziej zgłaszane skutki to: zaburzenia łaknienia (7%), uczucie lęku (7%), inne problemy (4%), myśli samobójcze lub autodestrukcyjne (3%), nadużywanie alkoholu/narkotyków (3%). W 1% sytuacji doświadczenie molestowania zmotywowało respondentki/respondentów do zrobienia czegoś przeciwko dyskryminacji.

Wśród innych problemów pojawiały się odpowiedzi dotyczące konsekwencji zdrowotnych, finansowych, pogorszenia wyników w szkole/na studiach oraz pogorszenia relacji z rodziną.

Uczestniczący w badaniu **mężczyźni częściej deklarowali, że wydarzenie molestowania nie miało dla nich negatywnych konsekwencji (32% vs 18%).** Kobiety częściej zgłaszały: załamanie i przygnębienie (36% vs 26%), gniew i/lub rozczarowanie (50% vs 36%), poczucie wstydu i/lub winy (25% vs 13%), problemy w kontaktach międzyludzkich (17% vs 7%), utratę motywacji do działania (33% vs 21%), zaburzenia łaknienia (11% vs 3%), częste wracanie myślami do sytuacji (43% vs 28%), myśli o zmianie klubu, dyscypliny lub trenera (34% vs 22%), zaniżoną samoocenę (45% vs 26%) oraz unikanie pewnych miejsc lub sytuacji (26% vs 15%).

Wykres 29. Czy mógłbyś/mogłabyś ocenić, jakie następstwa miało dla Ciebie to doświadczenie?

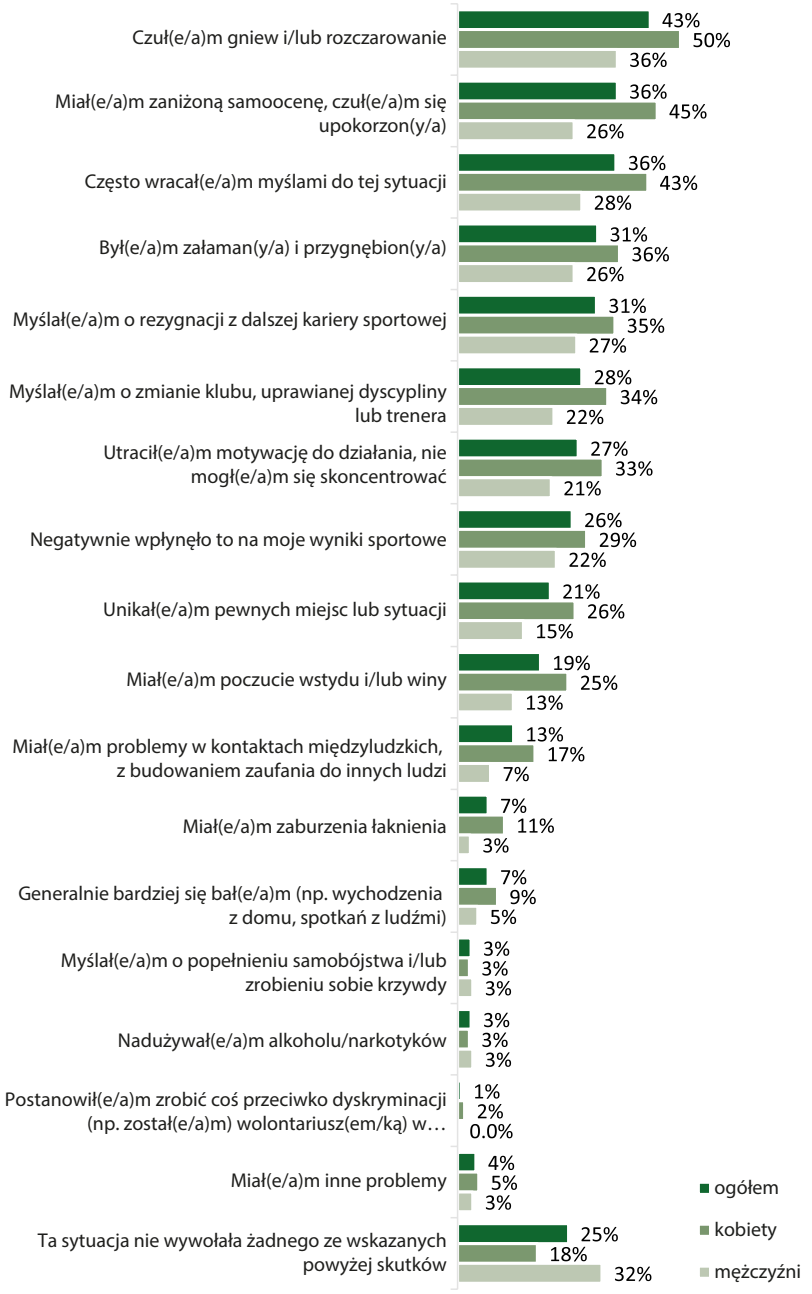

Możliwe wiele odpowiedzi – wartości nie sumują się do 100%. Próba: osoby, które osobiście doświadczyły przynajmniej jednej sytuacji molestowania, n=366 ogółem, n=190 kobiet, n=176 mężczyzn.

5. Odpowiedzi polskich związków sportowych udzielone Rzecznikowi Praw Obywatelskich w związku z badaniem

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do 69 polskich związków sportowych w celu uzyskania ich wsparcia w realizacji projektu badawczego na temat ewentualnych negatywnych doświadczeń pełnoletnich zawodników i zawodniczek zajmujących się sportem wyczynowym. Działanie to miało ułatwić dotarcie z prośbą RPO o wypełnienie ankiety do jak największej liczby zawodników i zawodniczek. Rzecznik przyjął, że oszacowanie skali przypadków molestowania i molestowania seksualnego w sporcie wyczynowym, jak również przeciwdziałanie takim wydarzeniom w przyszłości, musi zostać dokonane również z poziomu polskich związków sportowych, aby mogło być w pełni efektywne i systemowe, dlatego też współpracę z nimi uznał za niezbędną.

Rzecznik zwrócił się do związków sportowych z prośbą o upowszechnienie badania wśród zawodników i zawodniczek (por. rozdział 2 raportu), jak również o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy w ostatnich 5 latach związek organizował szkolenia dotyczące równego traktowania, kształtowania relacji z zawodniczkami i zawodnikami, tak by nie dochodziło do niewłaściwych zachowań, w szczególności w formie molestowania i molestowania seksualnego?
2. Czy w związku zostały wprowadzone wewnętrzne regulacje określające sposób działania w przypadku naruszenia zasady równego traktowania, w szczególności wystąpienia dyskryminacji w formie molestowania lub molestowania seksualnego? Jeśli tak, proszę o wskazanie adresu publikacyjnego dokumentu lub udostępnienie jego kopii. Jeśli nie, proszę o wskazanie, czy takie działanie jest aktualnie planowane.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał odpowiedzi 14 polskich związków sportowych.

Analiza udzielonych odpowiedzi wykazała, że:

– 12 związków zadeklarowało gotowość włączenia się w prowadzony projekt badawczy w szczególności poprzez upowszechnienie wśród zawodników i zawodniczek linku do ankiety wraz z listem zapraszającym do udziału w niej, część związków zamieściła również informacje o badaniu na swoich stronach internetowych;

– 2 związki w swoich odpowiedziach nie odniosły się do kwestii włączenia się w badanie przez udostępnienie linku do ankiety internetowej wśród sportowców;
– 12 związków udzieliło odpowiedzi na oba postawione przez Rzecznika pytania, 1 związek udzielił odpowiedzi na jedno pytanie, 1 związek nie udzielił natomiast odpowiedzi na żadne z postawionych dwóch pytań.

W odpowiedzi na pytanie, czy w ciągu ostatnich 5 lat dany związek organizował szkolenia dotyczące równego traktowania, kształtowania relacji z zawodniczkami lub zawodnikami, tak by nie dochodziło do niewłaściwych zachowań, w szczególności w formie molestowania i molestowania seksualnego, **większość (10) związków przyznała, że nie organizowała** wymienionych **szkoleń**, 3 związki poinformowały, że organizują takie szkolenia, 1 związek nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

Uzasadniając brak organizacji szkoleń, polskie związki sportowe wskazywały najczęściej na brak zgłoszeń przypadków dyskryminacji, w tym molestowania i molestowania seksualnego, a także na możliwość udziału w szkoleniach organizowanych przez międzynarodowe federacje sportowe, w których są one zrzeszone. Natomiast te związki, które organizują szkolenia z zakresu równego traktowania w większości ograniczają się do szkolenia kadr trenerskich i instruktorskich.

Nastawienie polskich związków sportowych do konieczności podejmowania działań eliminujących negatywne zjawiska z rywalizacji sportowej, było zasadniczo pozytywne, choć niewiele spośród nich odpowiedziało twierdząco na pytanie dotyczące wprowadzenia przez nie wewnętrznych regulacji określających sposób działania na wypadek **naruszenia zasady równego traktowania**, w szczególności wystąpienia dyskryminacji w formie molestowania lub molestowania seksualnego. Spośród tych, które udzieliły odpowiedzi, **zaledwie 3 związki posiadały obowiązujące wewnętrzne przepisy w tym zakresie, 7 związków wyraziło natomiast gotowość wprowadzenia takich przepisów w najbliższej przyszłości**, przy czym część z nich była w trakcie przygotowania stosownych regulacji.

Większość z 14 związków sportowych dostrzegła zatem potrzebę tworzenia wewnętrznych regulacji z zakresu ochrony przed dyskryminacją, w szczególności zaś – molestowaniem i molestowaniem seksualnym. Niektóre wskazały na zapewnianie w ich ramach ochrony przed tymi negatywnymi zjawiskami przy wykorzystaniu przepisów statutów czy regulaminów dyscyplinarnych.

6. Zalecenia Rzecznika Praw Obywatelskich

W zakresie podstawowych zadań Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczących realizacji zasady równego traktowania ustawa o RPO wskazuje wydawanie zaleceń odnośnie do problemów związanych z dyskryminacją[13]. Uwzględniwszy powyższe oraz wnioski z przeprowadzonego badania negatywnych doświadczeń molestowania i molestowania seksualnego w sporcie wyczynowym, **Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia następujące zalecenia**:

1. **Wprowadzenie na mocy ustawy o sporcie obowiązku przyjęcia przez polskie związki sportowe regulaminu antydyskryminacyjnego określającego zasady przeciwdziałania wszelkim przejawom dyskryminacji w sporcie, w tym molestowaniu i molestowaniu seksualnemu**

Przeprowadzone badanie ujawniło brak wewnętrznych regulacji antydyskryminacyjnych, w tym procedur postępowania na wypadek molestowania i molestowania seksualnego. Wskazują na to odpowiedzi respondentów i respondentek – prawie połowa badanych osób stwierdziła, że przedmiotowe regulacje w ich klubie lub związku nie zostały wprowadzone (26% – raczej nie, 22% – zdecydowanie nie), podczas gdy istnienie regulacji w klubie lub związku zadeklarowało 28% respondentek i respondentów. Należy podkreślić, że osoby z doświadczeniem molestowania (26%) częściej niż osoby bez takiego doświadczenia (19%) odpowiadały, że regulacje w klubie lub związku zdecydowanie nie zostały wprowadzone.

Wewnętrzne przepisy (regulamin) powinny zawierać odpowiednie definicje i określać procedurę zgłaszania przypadków molestowania i molestowania seksualnego, sposób ich rozpatrywania oraz charakter konsekwencji i zasady egzekwowania odpowiedzialności w sytuacji potwierdzenia zaistnienia nieprawidłowości. Wprowadzona procedura powinna przy tym dawać gwarancję bezpieczeństwa osobie doświadczającej tego typu niepożądanych zachowań (w tym ochrony przed wiktymizacją, czyli doświadczaniem negatywnych konsekwencji z powodu skorzystania z mechanizmu ochronnego przed dyskryminacją), a w stosownych przypadkach – możliwość skorzystania przez nią ze wsparcia, a także obiektywnego rozpatrzenia jej sprawy.

[13] Zob. art. 17b pkt 3 ustawy o RPO.

2. **Nałożenie na polskie związki sportowe obowiązku wdrażania efektywnych polityk równościowych, znajdujących odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych organizacji sportowych, w ich działaniach profilaktycznych i prewencyjnych oraz następczych – skutecznie sankcjonujących przypadki naruszenia zasady równości i niedyskryminacji**

24% respondentek i respondentów (29% mężczyzn vs 17% kobiet) nie ma wiedzy na temat istnienia w ich organizacji sportowej – klubie lub związku sportowym – wewnętrznych regulacji określających sposób działania w przypadku wystąpienia molestowania i molestowania seksualnego.

Opracowane przez organizacje sportowe polityki powinny być zorientowane na zapewnienie skuteczności mechanizmowi nie tylko antydyskryminacyjnemu, w tym egzekwowaniu odpowiedzialności osób dopuszczających się naruszeń, ale szerzej – równościowemu, wymagając działań proaktywnych na rzecz stworzenia środowiska sportowego w pełni uwzględniającego standardy równego traktowania i niedyskryminacji w jakiejkolwiek formie, w szczególności molestowania i molestowania seksualnego.

3. **Realizacja przez polskie związki sportowe działań edukacyjnych – szkoleń dla zawodników i zawodniczek, w tym kadr narodowych wszystkich kategorii wiekowych, trenerów i lekarzy oraz kampanii informacyjnych, podnoszących wśród zawodników i zawodniczek oraz trenerów świadomość zjawiska dyskryminacji**

Budowanie środowiska wolnego od przemocy i dyskryminacji wymaga ustawicznego podnoszenia wiedzy na temat złożoności przejawów tych negatywnych zjawisk oraz uwrażliwiania na ich przejawy, w szczególności molestowanie i molestowanie seksualne.

Tymczasem przeważająca część respondentek i respondentów odpowiedziała, że w ich klubie lub związku nigdy nie były przeprowadzane szkolenia dotyczące równego traktowania, właściwego kształtowania relacji z zawodniczkami/zawodnikami, tak by nie dochodziło do molestowania i molestowania seksualnego: 32% uważa, że szkolenia raczej nie były przeprowadzane, a 31% – że zdecydowanie nie były. O istnieniu szkoleń powiedziało 23% badanych osób (według 16% raczej były przeprowadzane, a według 7% zdecydowanie były przeprowadzane). Osoby, które doświadczyły molestowania, dwa razy częściej niż osoby bez takich doświadczeń wskazywały, że zdecydowanie nie przeprowadzano szkoleń w klubie/związku (43% vs 20%).

4. **Zapewnienie skutecznego nadzoru – powiązanego z finansowaniem polskich związków sportowych – nad realizacją przez nie obowiązku wdrażania odpowiednio udokumentowanych i kompleksowych polityk równościowych, obejmujących także kwestie przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć**

Warunkiem niezbędnym zapewnienia skuteczności regulacji nakładających na organizacje sportowe obowiązek wdrażania polityk równościowych jest wprowadzenie efektywnego nadzoru nad jego realizacją, w szczególności objęcie nadzorem ministra właściwego do spraw kultury fizycznej działalności polskich związków sportowych na gruncie ustawy o sporcie oraz powiązanie braku lub niewłaściwej jego realizacji z sankcją finansową w postaci ograniczenia lub braku możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe ze środków publicznych.

5. **Włączenie kwestii przeciwdziałania dyskryminacji w sporcie do ustawy o równym traktowaniu poprzez dodanie dziedziny sportu do jej przedmiotowego zakresu zastosowania i jednoczesne ujednolicenie katalogu cech prawnie chronionych we wszystkich sferach, w których znajduje zastosowanie wynikający z ustawy obowiązek równego traktowania i niedyskryminacji**

Rozszerzenie zakresu normowania ustawy o równym traktowaniu przyczyniłoby się m.in. do wzrostu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i charakteru molestowania i molestowania seksualnego oraz podniosłoby skuteczność mechanizmu ochrony przed tymi negatywnymi zjawiskami w sporcie.

Aktualnie zakres ochrony przed dyskryminacją w sporcie jest ograniczony zasadniczo do działalności zawodowej (oprócz płci – na gruncie ustawy o równym traktowaniu – także ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną) i dostępu do dóbr i usług w rozumieniu art. 57 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (oprócz płci – również na gruncie ustawy o równym traktowaniu – także ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość). Z tego powodu wyprowadzenie ochrony przed badanymi formami nierównego traktowania w sporcie przy wykorzystaniu mechanizmu antydyskryminacyjnego jest utrudniona. Tymczasem prawie połowa badanych osób (48%) doświadczyła przynajmniej jednej sytuacji dotyczącej molestowania lub molestowania seksualnego w ramach wyczynowego uprawiania sportu. Płeć (20%) i wiek (16%) to cechy, które najczęściej były wskazywane jako związane z sytuacją molestowania. Kobiety znacząco częściej niż mężczyźni uważały, że doświadczyły molestowania w związku ze swoją płcią (37% vs 1%) lub wiekiem (24% vs 9%). Rzadsze były sytuacje molestowania związanego z: orientacją seksualną (4%), niepełnosprawnością (2%), pochodzeniem narodowym (2%) czy pochodzeniem etnicznym lub rasowym (1%).

6. **Wprowadzenie definicji dyskryminacji wielokrotnej, pozwalającej na dochodzenie ochrony przed dyskryminacją ze względu na więcej niż jedno kryterium oraz doprecyzowanie definicji „molestowania seksualnego" w ustawie o równym traktowaniu i ustawie – Kodeks pracy**

Jedna czwarta respondentów wskazała na inną, prócz przynależności do płci, tożsamość – 25% osób biorących udział w badaniu identyfikowała się jako przedstawicielka/przedstawiciel grupy mniejszościowej – najczęściej jako osoba bezwyznaniowa (13%), rzadziej jako: gej, lesbijka, osoba biseksualna (6%), osoba z niepełnosprawnością (3%), przedstawicielka/przedstawiciel mniejszości narodowej (2%), etnicznej lub rasowej (1%) lub religijnej (1%). Co dziesiąta badana osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie (10%). Wprowadzenie definicji dyskryminacji wielokrotnej odpowiadałoby na tę rzeczywistość życia społecznego, a także byłoby zgodne z tendencjami rozwojowymi w prawie UE.

Doprecyzowanie definicji „molestowania seksualnego" powinno nastąpić przez wyłączenie z niej przypadków niepożądanego zachowania „odnoszącego się do płci", tak by obejmowała ona wyłącznie „każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym wobec osoby fizycznej, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności tej osoby, w szczególności przez stworzenie wobec niej zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery; na zachowanie to mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy". Można wskazać, że takiej sytuacji osobiście doświadczył co dziesiąty badany. Jednocześnie, doświadczenia takie częściej mają za sobą kobiety w porównaniu do mężczyzn (19% vs 3%). Molestowanie ze względu na płeć (o charakterze innym niż seksualne) stanowiłoby – po wprowadzeniu rekomendowanej zmiany – formę molestowania, podobnie jak każde działanie noszące jego znamiona z powodu innych cech prawnie chronionych.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba wypełnionych ankiet ze związków sportowych w podziale na płeć 13

Tabela 2. Lista związków sportowych, z których nie uzyskano ani jednej wypełnionej ankiety 15

Spis wykresów

Wykres 1. Czy możesz wskazać przedział wiekowy, w jakim się znajdujesz? 16

Wykres 2. Jakie jest Twoje wykształcenie, tzn. jaką szkołę ukończył(e/a)ś jako ostatnią? 16

Wykres 3. Czy poza aktywnością sportową pracujesz zawodowo? 17

Wykres 4. Czy identyfikujesz się jako? 18

Wykres 5. Czy na ogół jesteś zadowolony(a) ogólnie, z całego życia? 24

Wykres 6. Czy na ogół jesteś zadowolony(a) ze swojej kariery sportowej? 25

Wykres 7. Czy możesz wskazać przedział czasowy, w jakim uprawiasz sport wyczynowy w ramach działalności we wskazanym związku sportowym? 26

Wykres 8. Jak często w tygodniu masz treningi wskazanej przez Ciebie dyscypliny sportu? 27

Wykres 9. Czy w Twoim klubie sportowym lub związku sportowym zostały wprowadzone wewnętrzne regulacje określające sposób działania w przypadku wystąpienia molestowania i molestowania seksualnego? 28

Wykres 10. Czy w Twoim klubie sportowym lub związku sportowym były kiedykolwiek przeprowadzane szkolenia dotyczące równego traktowania, właściwego kształtowania relacji z zawodniczkami/zawodnikami, tak by nie dochodziło do molestowania i molestowania seksualnego? 29

Wykres 11. Czy molestowanie i molestowanie seksualne są realnym problemem w Twoim klubie lub związku sportowym? 30

Wykres 12. Doświadczenia molestowania i molestowania seksualnego 32

Wykres 13. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (1/4) 36

Wykres 14. Doświadczenia molestowania i molestowania seksualnego..... 40

Wykres 15. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (2/4) 41

Wykres 16. Doświadczenia molestowania i molestowania seksualnego..... 43

Wykres 17. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (3/4) 45

Wykres 18. Czy kiedykolwiek w ramach wyczynowego uprawiania sportu (np. treningi, zawody, w drodze na zawody, na terenie ośrodków sportowych, w kontaktach z osobami związanymi z karierą sportową) doświadczyłaś/doświadczyłeś lub byłaś/byłeś świadkiem którejś z następujących sytuacji? (4/4) 47

Wykres 19. Które z tych doświadczeń oceniasz jako najpoważniejsze?..... 50

Wykres 20. Jak poważne było dla Ciebie to zdarzenie?..... 51

Wykres 21. Gdzie to się wydarzyło? 53

Wykres 22. Kto był sprawcą tego zdarzenia?..... 54

Wykres 23. Jakiej płci była ta osoba lub te osoby?..... 55

Wykres 24. Czy poczuł(e/a)ś się zagrożon(y/a) w tej sytuacji?..... 55

Wykres 25. Czy według Ciebie doszło do tego zdarzenia w związku z którąś z Twoich cech?..... 57

Wykres 26. Dlaczego nie powiedział(e/a)ś nikomu o tym zdarzeniu? 59

Wykres 27. Komu powiedział(e/a)ś o tym zdarzeniu? 61

Wykres 28. Czy w związku z zaistniałą sytuacją miało miejsce jakiekolwiek z następujących zdarzeń? 62

Wykres 29. Czy mógłbyś/mogłabyś ocenić, jakie następstwa miało dla Ciebie to doświadczenie?..... 64

RZECZNIK PRAW
OBYWATELSKICH

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
AL. SOLIDARNOŚCI 77, 00-090 WARSZAWA
INFOLINIA: 800 676 676
BIP.BRPO.GOV.PL

ISSN 0860-7958